

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1/6. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

Uredništvo in upravnistvo je na Miklošičevi cesti št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašnju popust. Za odgovor se priloži znamko.

Dr. Tavčar med denuncijanti.

Nagnusno je že, kar se godi zadnji čas v naši žurnalistiki. Na vseh koncih in krajih ničesar drugega kot denunciacije, podla podtikanja, neresnične in krivične obdolžitve. Najgrše je na celi stvari, da je sedaj padla naša žurnalistika na niveau, ki odgovarja ovadbam deželnovladnega policijskega oddelka. Da! Naše časopisje piše kakor da bi sedeli v njegovih redakcijah sami plačani deželnovladni špijoni.

Od katoliškega časopisja končno drugega pričakovati ni kakor, da se poslužuje takih sredstev v dosego neplemenitih namenov.

Drugačna je stvar, če se spusti v denunciacije glasilo narodno-napredne slovenske inteligence in še drugačna je stvar, če so te denunciacije naperjene proti pristajem lastne stranke.

„Slovenski Narod“ je tekom zadnjih dni imel v svojih predalih dve podli denunciaciji.

V prvi je hotel podtakniti lastniku in uredniku „Jutra“ velesrbske izdajalske namene. Naš urednik se je nato s podpisom oglasil in pozval državno oblast, da naj ga zasleduje, ker prevzame on osebno odgovornost za vse srbsko veleizdajstvo na Slovenskem.

„Slov. Narod“ je na to popravil to svojo napako in spravlil s sveta neumnost, ki so jo obsojali „Narodovi“ najzvestejši pristaši.

Ni pa preteklo nekoliko dni, ko se oglasi v „Slov. Narodu“ sam predsednik „Narodne tiskarne“, podžupan ljubljanski, podpredsednik narodno-napredne stranke, zastopnik stranke v deželnem odboru gosp. dr. Ivan Tavčar in denuncira v njem prof. Jugo, torej pristaša narodno-napredne stranke, ljubljanskega mestnega uslužbenca. Ljubljanski podžupan denuncira ljubljanskega mestnega uslužbenca na podlagi — „Slovenčevih“ denunciacij!

Včerajšnji „Slov. Narod“ prinaša od predsednika „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“ g. učitelja Jelenca, ki je predsedoval skupščini, na kateri je govoril g. Jug, popravek, oziroma izvleček steno-grafskega zapisnika dotičnega zborovanja. Na podlagi tega zapisnika in ker vladni zastopnik pri skupščini prof. Jugo niti prekinil ni, ker ni videl v njegovem govoru ničesar nevarnega, je potrjeno, da je podlo denunciral „Slovenec“, da pa je ravnotako podlo denunciral tudi dr. Ivan Tavčar.

Sedaj ima dr. Tavčar čas premišljevati svojo najnovejšo politično „oslarijo“ kakor jo sam imenuje. Govorili smo čisto odkrito in tako kot se govori z ljudmi, ki denuncirajo poštene in brezmadežne Slovence pri vladi samo zato, da bi sami sebi

pomagali do odlikovanja. Če je hotel dr. Tavčar že na vsak način postati ljubljanski župan bi to lahko postal na pošten način in ne bilo bi mu treba hoditi opolzlo pot denuncijantov. Sedaj ima besedo on. Dr. Tavčar rad izvaja konsekvence, in rado vedni smo, kaj poreče, ko se mu je dokazalo, da velja tudi zanj rek: „Der größte Schuft im ganzen Land, das ist der Denunziant“.

Iz slovenskih krajev.

Z Bleda. Sedaj je na Bledu ravno najlepša sezona. Žalibog, da letovišče ni tako obiskano, kakor bi bilo pričakovati. Največ je Čehov, najmanj pa Ljubljančanov oziroma Slovencev, ki raje zapravljajo svoj denar v tujih laških kopališčih. Doma jim je seveda vse predrago. Kljub temu pa imamo v svoji sredi dva imenitna moža, namreč ekselencu Schwarza in „ministra“ Šusteršiča, ki si kakor dva stara prijatelja in znanca vedno stiskujeta roke. — Sicer se je pri nas v zadnjem času precej izpremenilo. Graščak Muhr, posestnik blejskega gradu, je zaprl dva pota, hrib Stražo so prodali Rikljiu, ki je storil ravno tako. Na vseh straneh mrgole tablice z napisom: Verbotener Weg! Za Bled se dela vse premalo reklame, kljub temu, da imamo „Društvo za povzdigo tujskega prometa“. Kako potrebna bi bila knjiga „Vodnik za Bled in okolico“, kajti tujci neprenehoma sprašujejo po njej. Reklamnih tabel o Bledu ni videti nikjer, dočim bi morale viseti na vseh večjih postajah, hotelih itd. Še slabše pa je z našo domačo podružnico, ki sploh popolnoma nič ne dela. Ceste so v jako slabem stanju, razsvetljava taka, da se bogu usmili. Zdraviliška komisija nima niti svoje pisarne. Radovljiški podružnici slov. plan. društva bi priporočali, da bi se tudi nekoliko bolj pobrigali za Bled in okolico, ker je veliko potov, ki so ali jako slabo, ali pa sploh nič markirana. Vzemimo si za vzgled naše ljube brate Čeha, ki so izdali jako praktično urejeno, z mnogimi slikami in kartami opremljeno, 349 strani obsegajočo knjigo „Slovinské alpy a Přímoří“. Enaka knjiga naj bi se izdala tudi v slovenskem, nemškem in laškem jeziku.

Iz Postojne. „Flotten-Verein“. „Jutro“ je že parkrat par previsokorodnih gospodov malo pošegetalo. Prav je to, saj ti gospodje mislijo, da so vsegamogočni. Brigajo se za vsa dušna in telesna razvedrila, seveda le zase. Glejte spaka, kaj se je zmisli sedaj naš dični in priljubljeni gospod predstojnik okrajne sodnije. Ustanoviti hoče „Flotten-Verein“, samo da bi bil prej pomaknjen v višji razred. Člane pridno nabira in res se mu je že nekaj njemu podobnih priglasilo, kakor g. glavar, modra kri, renegat Jakše in slični. Srečo je poskušal tudi med neuradniki, pa je na-

letel slabo, ker mu je že prvi rekel: „Mi Slovenci moramo sami zidati in vzdrževati šole, ker država za nas nima denarja, to nas pa toliko velja, da nam za „Flotten-Verein“ ne ostane niti vinarja.“ — Tako je prav! Postojnčani nismo zato tukaj, da bi gotovi predstojniki preje avanzirali. Gosp. predstojnika pa vprašamo: Zakaj ne ustanovite društva za varstvo otrok, kar je dolžnost vsakega predstojnika in katero je pri nas res potrebno? No, seveda, tako društvo ne nosi ne dijet ne avanzma, kaj ne, gospod doktor? Zato pa naj za to skrbi „das niedrige Volk“, ki ga Vi ako ga ne rabite, tako zaničujete ter se celo izražate, da je pod Vašo častjo občevanje s plebejci. Pa zdravi in drugič zopet.

Iz Novega mesta. Te dni se je mudil v naših krajih potnik trdke Giovanni Martissa Carbonaio v Kopru in ponujal krčmarjem vino. Ker je pa potnik na vprašanja zavednih narodnih krčmarjev trdil, da je trdka, katere potnik je on, slovenska trdka, konstatiramo, da je trdka Giovanni Martissa Carbonaio v Kopru popolnoma v italijanskih rokah in je nje lastnik eden najhujših sovražnikov Slovencev v Kopru.

Splošni pregled.

Ruski jezik v Galiciji.

Znano je, kako se politične in druge oblasti v Galiciji krčevito trudijo dokazati, da ruski jezik ni v Galiciji kot deželni jezik v rabi. Ni se še tudi pozabilo, kake težave so delali razpravam predsedujoči parlamentarci, ko je hotel govoriti gališki poslanec Markov v dunajski državni zbornici rusko. To so pa bili le posamezni pozikusi onih, ki so hoteli udušiti ruščino. Sedaj se je pa oglasilo tudi gališko deželno nadsodišče in ukazalo vsem podrejenim uradom, da ne smejo več ne sprejemati ne reševati ruskih vlog, ki se vedno bolj množijo. To je za sedaj še sicer samo poročilo „Kuryerja lwowskega“, ali nekaj že mora biti na tem, če upoštevamo razmere na Avstrijskem. Pravzaprav je pa to nečuvna samovolja, ki jo bode treba streti.

50 letni ruski jubilej.

V kratkem praznuje vesoljna Rusija petdeseto obletnico proglašanja osebne svobode za vse svoje državljane brez razlike, vere in stanu. Jubilej se bode vršil po celi Rusiji zelo svečano; v spomin „carju osvoboditelju“ Aleksandru II. se bodo priredile sijajne slavnosti in občinski svetnik moskovski Šamin je svetoval in priporočal županu, da bi bilo zelo umestno, ako bi občina vzdala v Nikolajevski dvorec na Kremlju, kjer se je rodil Aleksander II., marmorno ploščo z napisom: „Tu se je rodil 17. aprila 1818. car-osvoboditelj imperator Aleksander II.“ Lepši spomin nego

je ta, pa lahko naklonijo oblasti in vlada carju s tem, da duševno osvobodijo in dvignejo gospodarsko ruske narode. To je bilo v mislih carja-osvoboditelja in to je simpatična poteza v značaju vladarjev.

Sueška koncesija.

Iz Kahire se poroča, da se pogajate angleška in egiptska vlada zopet o dogovoru glede podaljšanja koncesije sueškega prekopa. Koncesija se ima podaljšati za 40 let in sicer od leta 1968. do leta 2008. Čisti dohodki od prekopa se bodo tako razdeljevali med kanalsko družbo in egiptsko vlado, da pripadeta pri štirih milijonih funtov letnih dohodkov po dva milijona vladni in družbi. Če pa ne bode večletnih dohodkov kakor 2 milijona, ostane ves znesek družbi sami. Vlada dobi 15 odstotkov dobička, kakor je bilo do sedaj in 4 milijone funtov v štirih obrokih, počenši 15. decembra 1. 1910 in od 1. 1921. do 1. 1968. štiri do dvanajst odstotkov k čistemu dobičku. Interesiranih evropskih držav listi sodijo zelo ugodno o nameravanem dogovoru.

Nemško izzivanje.

Zadnji čas se strahovito množe slučaji nemškega izzivanja. Za nedeljo pripravljajo Čehi iz Češke izlet na Dunaj in tega se bode udeležilo več tisoč ljudi, a dunajski Nemci so že izposlovali od policije, da jim je zabranila nositi trobojne in druge narodne znake. Ravnotako jim je tudi prepovedala prepevati češke pesmi. Kako je pa v Pragi? Tam sme nemška manjšina vedno nositi svoje narodne znake in prepevati „die Wacht am Rhein“. To je znana avstrijska dvojna mera, ki krati Slovanom vse pravice. Kake preiskave bi se začele vršiti, če bi se drznili Slovani raztrositi letake, na katerih bi pozivali javno na napade, kakor so storili to zadnje noči Nemci na Dunaju? Za nemško nasilstvo se seveda oblasti ne zmenijo, pač pa strmiyo nad slovanskim odporom.

Dnevne vesti.

„Slov. Narod“ popravilja. Včerajšnji mali (jutr.) „Sl. N.“ prinaša naslednje: Pojasnilo: „Predsednik „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“ g. L. Jelenec nas prosi, da objavimo avtentično besedilo dotičnega odstavka v nagovoru g. prof. Jugo na skupščini v Novem mestu, kakor si ga je zapisal Zavezin poročevalec in kakor ga objavi v svojem poročilu „Učiteljski Tovariš“ v 32. številki z dne 12. avgusta. Dotični odstavek se glasi tako-le: „In kako važno je vprašanje šole, ki je torišče naše ljudske izobrazbe! Treba je najti pota do narodne šole, kajti le narodna šola je zdrav temelj krepke države. Le narodna šola nam more vzgojiti dobrih državljanov s pravo

LISTEK.

MICHEL ZÉVACO:

Otroci papeža.

Roman iz rimske zgodovine.

[65]

„Z grozo me navdajate, signora!“

„Mati je bila grofica Alma ... Izpostavila je otroka na stopnicah pred cerkvijo Angelov ... Pograbila sem ga jaz! Odnela sem ga s seboj ... Vse moje sovraštvo se je osredotočilo na glavo tega nedolžnega bitja ... Izročila sem jo nečloveški ženski, ki jo je mučila ... do dneva, ko se je v mojem srcu nenadoma zgodil čuden preobrat in sem zapazila, da mi duša krvavi od otrokovega trpljenja ... Deklici je bilo deset let ... Vsa v trepetu zaradi njenih muk, sem jo odnesla k sebi ... In postala mi je kakor solnčni žarek, ki zasije v peklo. Imenovala sem jo Rosito ... Rastila je, njena lepota je postala nepopisna ... in jaz, prokleta, jaz čarovnica, sem čutila nad tem toliko veselje, da mi je bilo včasih, kakor da se mi zdajdaj razpoči srce ... Nad to radostjo bi bila kmalu pozabila maščevanje ... Toda Rodrigova usoda je hotela, da mi je sam obudil spomine ... Nekí človek ... starec ... je vzkopnel v strasti za mojo Rosito ... In ta starec, ki ljubi Rosito in jo hoče posiliti ... Giacomo, ali veš kdo je? To je papež Rodrigo Borgia, oče mojih otrok, ljubimec grofice Alme, oče Rosite ...“

„Morilec moje žene ...“ je zaključil Giacomo, ki je poslušal z očmi širokimi od groze.

Maga se je čudno nasmehnila.

„Kakor sem rešila tvojo hčer Nino,“ je dejala, „tako sem pravkar rešila Rosito. Še nocoj ponoči bo zapustila Rim ... to uro je morda že na varnem kraju ... Torej, Giacomo, ali zdaj razumeš, da je prišla ura, da se maščujem jaz in da se maščuješ ti? Ali razumeš, da sem morala odlašati, dokler sem imela Rosito pri sebi, in da nimam zdaj ničesar več opraviti v življenju ... razen, da napravim trpljenje tistim, ki so pahnili mene v trpljenje!“

„Da, signora! In jaz vam hočem pomagati z vsemi svojimi močmi ...“

„Dobro! Za začetek treba, da me Rodrigo ve kje iskati ...“

„Torej menite, da vas bo hotel videti?“ je vprašal Giacomo s presenečenjem.

„O tem sem prepričana! ... Iskal me bo, ali pa me bo dal iskati v ghetu ... Ko me tam ne najde, bo hotel vedeti, kaj se je zgodilo z Mago ... Ali bi ti prevzel, da ga obvestiš?“

„To je zelo enostavno, signora ...“

„Ali poznaš tempelj Sibile?“

„V Tivoli, poleg papežev vile ... Bil sem že tam s signoro Lukrecijo.“

„Da, da. Mnogo razlogov mi govori, da pojde papež za nekaj dni tjakaj ... To je brlog njegovih pregreh,“ je dodala polglasno. „Tja torej pojdem ... Dvajset korakov od Sibilinega svetišča je nad prepado naravna votlina ... Tam sem nekoč že prebivala ... In v tej votlini me najde Rodrigo, ako me bo potreboval ... A to bo kmalu, kmalu ... Treba, da izve ...“

„Izvedel bo, signora; to je moja reč.“

„Prav, Giacomo. Ti si veren sluga ... In zdaj, ko veš, da sem mati Lukrecije, me vodi k nji!“

„Signora, signora! Čuvajte se! ...“ je dejal Giacomo trepetaje. „Ako se ona vzdrami, vas umori!“

„Ne, Giacomo, ne bo me umorila ... In vrhutega, kaj pa hočeš, ko me mika, izpostavljati se nevarnosti ... Preden se za vselej poslovim od svoje preteklosti in nemara tudi od življenja, hočem še enkrat videti svojo hčer ... Hočem jo videti, Giacomo ...“

„Pojdiva torej, signora! Ubogam vas,“ je odgovoril starec, ki je krčevito trepetal.

Ugasil je smolenico in prijel Mago za roko. Staro je izpreletelo strašno veselje. Obadva sta zapustila sobo.

Hodila sta po temnih mostovžih, spuščala se po stopnicah in prehodila mnogo molčečih dvoran. Nazadnje sta stopila v tesen kabinet.

„Tukaj je!“ je zamrmral starec Magi na uho. „V ta kabinet ne stopi nikoli živa duša. Vrata, skozi katere sva prišla, se nikdar ne odpirajo. Samo gospa Lukrecija ima ključ ... toda jaz sem ga ponaredil, kakor ste mi veleli ... Tam je spalnica ... postelja stoji ravno nasproti ... Ponočne družabnice spe v sosedni ...“

„Počakaj me tu!“ je odgovorila Maga, ki je že z nepopisno previdnostjo odpirala majhna vrata, vodeča iz kabine v spalnico.

Ko je mati Lukrecije prestopila prag teh vrat, jih je pustila napol odprta in za trenotek obstala.

„Ah,“ je dejala sama pri sebi, „kako opojna slast je v nasladi maščevanja! ... Ona je tu! ... Moja hči! ... Tista, ki me je velela pahniti na ulico ... tista, ki se ni smilila mojih solz! ... In jaz, jaz se ne bom usmiliła niti njene mladosti niti njene lepote ... To ni moja hči ... to je ostudna pošast ... kakor njena brata ... kakor njen oče ... Na vse pride vrsta ... naj le potrpe! ... toda ona, brezbožna hči, mora prva podleči.“ (Dalje.)

izobraženostjo, ki je za nas belo-modro-
rdeče pobarvana, značajev, ki ne klečepla-
zijo iz same gole sebičnosti pred črno-
rumeno, ali belo-rumeno barvo... Kdo
najde v teh besedah kaj protidravnega,
protidržavnega? In to je avtentično besede-
dilo, kakor so ga slišali vsi, tudi vladni
zastopnik, samo „Narodov“ poročevalec
je menda slabo slišal, ali pa napačno za-
beležil besede prof. Juga.

**O županskem vprašanju ljubljans-
kem** prinaša celjski „Nar. Dnevnik“ lep
uvodnik, ki končuje z besedami: „Ob takih
prilikah šele vemo, kar nas je odločnih
Slovencev, kaj nam je bela Ljubljana.
Trdno se je oklepamo, sočuvstvujemo z njo,
prisegamo si pomoč in zvestobo. Vpra-
šanje Hribarjevo je danes častno
vprašanje vseh Slovencev. Če bi
tudi imel začasno zavladati Schwarzov
oproda kot komisar nad Ljubljano, vendar
je ves narod siguren, da prinese prva vo-
litev sijajno zmago. Ivan Hribar bo tudi ta
čas načelnik bele Ljubljane, prav tako
priznan, spoštovan in upoštevan, kakor da
je bil potrjen. Frivolni vladi bo treba po-
kazati, da Slovenec ne skloni tilnika, ampak
da mu je ljubši časten boj, nego nečasten
mir.“

Zakaj vlada ne mara Hribarja? V
„Neue Freie Presse“ čitamo, da zato ne,
ker je preveč naroden, ker ni pri-
jatelj Nemcev. Za to in ravno za to mu pa
ljubljanjski meščani zaupajo, ker vedo, da
je Hribar narodnjak v svojih dejanjih.
Sedaj vsaj vemo, kak bi moral biti župan,
ki bi ga vlada tolerirala: moral bi biti pri-
jatelj Nemcev, a narodnjak bi smel biti
samo — v besedah in za to ljubljanski
meščani ne bi mogli zaupati nobeni novi
osebi na položaju župana, ker bi opravi-
čeno mislili, da je novega župana vlada
samo za to potrdila, ker ji je dal dovolj
garancij, da ne bo preveč naroden. Mi pa
pravimo, da mora biti ljubljanski župan
mož, ki mu bodo zaupali ljubljanski meščani,
ne — kazinoti.

Kaj to pomeni? Nekdo se po Ljub-
ljani zopet prav globoko odkriva in brusi
neprestano pete okoli občinskih svetnikov.
Kaj neki hoče ošabni doktor? Kaj po-
meni to?

Nemci žugajo. Pri trdki M. Kastner
na Kongresnem trgu nastavljeni trg. po-
močniki govorijo javno, da bodo Sokoli na
zletu v Celju tepeni, da bodo čutili nemške
pesti, ker da gre v Celje tudi več ljublj.
Nemcev, da pomnožijo število pretepa-
željnih celjskih Nemcev. No, Sokoli se ne
gredo v Gabrje pretepavati in tudi celjski
nemčurji si dobro premislijo, predno bi
poskusili priti v Gabrje izzivat, četudi jim
pridejo na pomoč „junaški“ ljubljanski
nemčurji.

Družba sv. Cirila in Metoda razpo-
laga z velikim številom svojih jubilejnih
razglednic. Razume se, da naj se ta jubi-
lejni spominek tudi razpeča v družbenem
jubilejnem letu.

Vsem podružnicam in prijateljem
„Družbe sv. Cirila in Metoda“. Tolstovrško
slatino pri Guštaju na Koroškem je kupil
konzorcij koroških Slovencev in sklenil da-
jati del dohodkov v slovenske narodne na-
mene, in sicer na ta način, da bo vsaki
pošiljalvi pridejan kupon, za katerega plača
kakemu slovenskemu društvu gotov znesek.
Ker je „Družba sv. Cirila in Metoda“ v
Ljubljani pač najvažnejše vseslovensko
obrambno društvo, prosimo gostilničarje in
zasebnike, da dajejo kupone Tolstovrške
slatine vodstvu „Družbe sv. Cirila in Me-
toda“ v Ljubljani. Podružnice „Družbe sv.
Cirila in Metoda“ pa pozivamo, da pobi-
rajo v svojem področju kupone in jih nam
pošiljajo. Tolstovrška slatina je po mnenju

zdravnikov- strokovnjakov izborna zdravilna
in namizna kislavoda, ki je med najbolj-
šimi planinskimi kislimi vodami. Ker po
kakovosti Tolstovrška slatina ne zaostaja za
drugimi kislimi vodami, in ker gre del do-
hodkov v slovenske narodne namene, je
pač vsakega zavednega Slovenca narodna
dolžnost, da zahteva vsepovsod le Tolsto-
vrško slatino, ki je edina slovenska kislavoda.
Za našo prepotrebno „Družbo sv. Ci-
rila in Metoda“ pa postane to podjetje lep
vir rednih znatnih dohodkov. — „Svoji k
svojim“ v našo narodno obrambo!

Otvoritvena slavnost! V nedeljo 14.
t. m. se otvori pred kratkim v slov. roke
prešla gostilna in slatina na Tolstem vrhu
pri Guštaju na Koroškem. Prijatelji dobre
kapljice, zlasti pa kisle vode in dobre za-
bave dobro došli! Opozarjamo zlasti slov.
turiste!

Pomiloščenje. Cesar je 47 kaznjencev
v različnih kaznilnicah pomilostil. Iz ženske
kaznilnice v Begunjah na Gorenjskem bodo
izpuščene tri kaznjence.

**C. kr. obrtno nadzorstvo v Ljub-
ljani.** Kakor se poroča, je avstrijski trgovski
minister prestavil c. kr. obrtno nadzorni-
škega komisarja v Zadru, g. Alfreda De-
jaka k c. kr. obrtnemu nadzorništvu v
Ljubljani.

Za najditelje Rožičeve glave sta po-
slala dva neimenovana iz Metlike 3 K.
Hvala!

Slovanski gasilski zlet. Izprehod ga-
silnih društev se vrši dne 14., ne pa 15.
avgusta, kakor smo včeraj po pomoti po-
ročali.

**Očetu kranjskega gasilstva Fr. Do-
berletu** podari „Ljubljansko prostovoljno
gasilno in reševalno društvo“ krasen srebrn
venec z napisom: „1870—1910. Ljub. prost.
gas. in reš. društvo svojemu ustanovitelju“.
Venec je razstavljen v izložbi pri Gričarju
in Mejaču v Prešernovi ulici.

Državna železnica gasilcem ni dovo-
lila znižane vožnje, pač pa naznanila, da
ima vsaka družba pravico pri dotični
postaji zaprositi znižano vožnjo za nekoliko
odstotkov. Gasilci oglasite se pri postajnem
načelniku in sklicujte se na odlok c. k. že-
leznične direkcije v Trstu z dne 5. avgusta
1910 št. 1616/1.

K gasilskemu zletu je do danes pri-
javljenih 95 slovenskih gasilnih društev in
tri godbe.

Pri gasilski slavnosti dne 14. t. m.
se bode na Gradu streljalo in sicer med
mašo v „Zvezdi“, popoldne ob 3. pa se z
dvema streloma naznani požar v mestni
šoli pri sv. Jakobu in na cerkvi sv. Ja-
koba.

Odlikovanje. Člani prost. gas. društva
v Črnomlju, Janko Fugina, Josip Junko,
Ivan Papež, Ivan in Mihael Schweiger in
Pavel Klemenc so bili za 25 letno uspešno
delovanje na polju gasilstva odlikovani s
častno medaljo.

Nov komet. Astronomska centrala v
Kielu naznanja, da je bil v Tauntownu v
Massachusettsu odkrit dosedaj še popol-
noma neznan komet, ki se vidi zvečer prav
dobro v ozvezdju Herkula.

Sprememba posesti. Hišni posestnik
g. Josip Hafner je kupil hišo št. 6. v Prečni
ulici za 62.000 K. Novi posestnik namerava
na obširnem, do Komenskega ulice sega-
jočem vrtu zgraditi novo moderno dvo-
nadstropno poslopje. Z delom se bo pričelo
že letos.

Velika veselica v Postojnski jami.
Jutri v nedeljo 14. avgusta vršila se bo v
tem čarobnem podzemskem svetu običajna
poletna veselica. Začetek ob 3. uri popoldne
(pri vsakem vremenu). Odhod iz Ljubljane
ob 5, 6:02, 9:45 in 12:58. Iz Trsta (južni
kolodvor) ob 7:55 in 9:55 popoldne.

Otvoritev Schmidingerjeve kočice na
Vel. Planini nad Kamnikom. Slovensko
planinsko društvo naznanja, da je priredilo
Schmidingerjevo kočico na Vel. Planini nad
Kamnikom in turistovsko kočico in da se
ta nova planinska postojanka izroči pro-
metu v nedeljo dne 14. avgusta. V novi
kočici je poleg posebne kuhinje prirejena
obednica ter dve spalnici za 8 oseb. Koča
je preskrbljena s pristnim domačim vinom
in dobrim pivom ter z vsakovrstnimi jestvi-
nami. Koča je oskrbovana. Prijateljem lahkih
planinskih izletov priporočamo turo na Vel.
Planino.

Omejitev smrtnih kazni v novem
kazenskem zakoniku. Dejstvo, da je šte-
vilo izvršenih smrtnih obsodb v Avstriji zelo
nizko, je privedlo justično ministrstvo do
tega, da namerava v novem kazenskem za-
koniku smrtno obsodbo zelo omejiti. Po-
rotno sodišče po novem kazenskem zakoni-
ku tudi ne bo primorano vložiti na ce-
sarja prošnje za pomiloščenje, ako se je
pri delitvi med smrtno kaznijo in dosmrtno
ječo odločilo za prvo kazen. V teh slučajih
bo odločevalo le kasacijsko sodišče.

„V imenu postave“ mečejo c. kr.
orožniki slovenske potnike iz restavracij.
Na Pragerskem se je dogodil slučaj, da je
prišel Slovenec v kolodvorsko restavracijo,
ki pa na slovensko govorico ni prejel svo-
jega četrt vina. Ko se drugi nagovorjeni
natakar za Slovence sploh niti zmenil ni,
je čez nekoliko časa pristopil c. kr. straž-
mojster. Ta je potnika začel izpraševati kdo
je, odkod je in kam gre in ko mu je Slo-
venec vse dopovedal, ga je oni „v imenu
postave pozval, da gre iz sobe“. Klerikalci,
denuncirajte Slovence!

Slavnosti 50 letnice pevskega društva
„Zora“ v Karlovcu, v dneh 14. in 15. t. m.
se vdeležijo pevske društvo „Slavec“ s za-
stavo. Pevski zbor nastopi tudi pri koncertu
slovenskih, čeških in srbskih pevskih
društev.

Osuševanje barja. Ne vemo, sta li
država in dežela podjetniku Czeczowiczki
stavila kak rok za poglobenje Gruberjevega
prekopa potem pa glavnega kanala, to pa
vemo, da se podjetnik ne bo držal ni roka,
a bo tudi delo zavlekel za eno leto in pol,
če preračunjeni rok. Če dela podjetnik brez
določenega roka, je to dvojna škoda: Osu-
ševanje se bo zavleklo in imelo zle posledice
tudi za ostale naprave — poleg po-
vodnji, ki bo Barjane vsled te malomarnosti
zadela! — na drugi strani pa bi se ži-
dovska trdka gotovo požurila, če bi mo-
rala plačati penale zaradi zamude, t. j. ne-
izpolnenje pogodbe! Le pogledimo kako je
z napredkom teh del: Gruberjev kanal je
poglobljen do klavnice, pa le — po sredi,
kolikokrat pa pride povodenj, tolikokrat zopet
globino več ali manj zasuje! Stari oporni
zid so v strugi pod Gruberjevo cesto ve-
činoma že odstranili in delajo tam stene
iz betona. To delo še precej naglo napre-
duje. Bager pri klavnici dela dobro, ali —
en sam je premalo. Če pa opazuje človek
to malo čitico delavcev v strugi sploh, se
mu zdi, da so ti ljudje obupali — sami
nad seboj! Kdo bo za slabo plačo z
veseljem delal! Zdaj pomagajo pri razstre-
ljevanju tudi pijonirji. Bomo videli kako
pójde delo do jeseni naprej. Do zdaj še
ni ena tretjina dovršena pri osuševalnih
delih!

Obrtna zadruga na Vrhniki naznanja,
da se vrši jutri, dne 14. avgusta v telovad-
nici vrhniške ljudske šole ob 3. uri po-
poldne njen občni zbor.

Odšel je neznan kam osemnajst let
stari fotografski pomočnik Makso Dolenc iz
Novega mesta. On je srednje velik, suh,
vitek in blede bolehnne barve. Brk nima,
las je kratkih in temnorjavih, obleko je

nosil rujavo karirano in črne čevlje. Govori
slovensko in nemško. Kdor bi vedel kaj o
njem, se prosí, da javi to očetu fotografu
Dolencu v Novem mestu.

Ginekološki kongres v Petrogradu.
Pod predsedstvom prof. dr. Otta vrši se od
22. do 28. septembra v Petrogradu V. med-
narodni ginekološki kongres. Predsedstvo
kongresa pozvalo je „Društvo zdravnikov
na Kranjskem“, da opozori slovenske zdrav-
nike na to prireditve in da eventualno skliče
slovenski narodni odbor, ki bi imel izvršiti
potrebne predpriprave. Gospodje kolegi, ki
se mislijo udeležiti kongresa, javijo naj se
predsedstvu društva zdravnikov.

Mestna posredovalnica za delo in
službe bode v torek d. t. m. 16. t. m. radi
snaženja uradnih prostorov za stranke za-
prta.

V Rudniku so dosedaj še neznani ta-
tovi vlomili v kovačnico Ivana Medena in
mu odnesli za 200 K različnega kovaškega
orodja.

Nepreviden voznik. Na Sv. Petra
cesti je nek voznik zadel s svojim vozom
v plinovo svetilko in jo razbil. — Istotako
je bila na Bleweisovi cesti nekemu hlapcu
cesta preozka. Zadel je z vozom v plinov
kandelaber ter razbil svetilko.

Neprevidni tatovi. Nekemu sušilcu
svinjine na Poljanski cesti sta bili ukradeni
dve svinjski koži. Tatovi so prišli v Šolski
drevored in se tam pomenkovali, kje bi
kože prodali. Končno se je oglašil „glavni“,
ki je imel kože zavite v vrečo in pravi, da
jih bo nesel k Polaku na Dunajsko cesto.
Bil pa je pri prodaji tako neroden, da so
ga osumili, da je prišel do kož nepoštenim
potom. Ko je policija o tem zaznala, je
prodajalca kož zasačila v Cigaletovi ulici
ravno v trenutku, ko sta pristopila k njemu
njegova komplica. Med tem, ko se je
stražniku posrečilo aretovati „glavnega“ v
osebi 42letnega dninarja Ivana Pibernika iz
mengiškega okraja in 28letnega Franceta
Kobilca iz Domžal, tretjemu pa se je po-
srečilo pobegniti. Preskrbljeno pa je, da
pride tudi ta kmalu po zasluženem kazni.

Petak je izgubila. Včeraj dopoldne
je bila zaposlena v neki hiši na Bleiwei-
sovi cesti neka šivilja, rodom iz celjskega
okraja. Ker je postala žejna, jo je hišnica
poslala po liter vina in ji izročila bankovec
za 10 K. Hišnica, kateri ni bilo za vino,
ampak za denar, je zastoj čakala, da šiv-
ilja pride nazaj. Ko je policija o tem iz-
vedela, je šiviljo izsledila in aretovala. Le
ta se pa izgovarja, da je bankovec izgubila
ter da se vsled tega ni upala nazaj v
hišo.

Izgubljeno in najdeno. Šolska učenka
gdč. Emilija Carmanova je izgubila črn
dežnik. — Delavka v tobačni tovarni Pav-
lina Kunaverjeva je izgubila zlato žensko
uro. — Skladiščnik g. Anton Likozar je iz-
gubil denarnico z manjšo vsoto denarja. —
Prodajalka gdč. Pavlina Novakova je izgu-
bila črn dežnik. — Rafael Grošelj je našel
dva potrdilna listka trdke Merala. — Poli-
cijski nadstražnik Anton Potokar je našel
pol svilnat dežnik. — Izgubljena je knjižica
z različnimi naslovi. Pošten najditelj naj jo
odda pri magistratu. — Lepa kravatna igla
je najdena; dobi se v kavarni „Prešeren“.

Zahtevajte vedno in povsod samo
slovensko kolinsko kavino primes, ker je
res najboljša.

Društvene vesti.

Bratje Sokoli in rodoljubl. Breži-
ški Sokol priredi v prid društvu „Sokol-
ski dom v Brežicah“ s sodelovanjem sosed-
nih sokolskih in vseh brežjskih narodnih
društev v nedeljo, dne 4. septembra

 Dalje v prilogi.

Mali listek.

ARNOŠT WINDISCHER:

Moji spomini.

(Dalje.)

Stopiti sem moral na prag, naprej ni-
sem smel, čakati sem moral nadaljnjega po-
velja, ki se je kmalu razleglo po temnem
hodniku:

„Erste Stock spacirats!“

In kot miši iz lukenj smo stopali
kaznjenci iz svojih celic na hodnik; ko smo
stali v vrsti, je zopet zadonelo povelje:

„Links um, mars!“

In stopali smo na dvorišče! Hodili
smo zopet v onem večnem krogu; jaz sem
pa opazoval te ljudi, ki so hodili spred in
za menoj! In iz blelih upalnih obrazov sem
čital trpljenje, strah in kes! A iz mnogih
obrazov sem bral divjo upornost, iz tega
obraza sem bral, da brez žalosti pokore za
svoje grehe; opazoval pa sem tudi ljudi,
ki so plašnih pogledov in nemirni hodili
naokoli, niso se mi ti ljudje videli zločinci,
mogoče so samo slučajno, nehoti kaj za-
krivili in zagrabila jih je roka pravice. In
kako hitro zapazijo zakrknjeni zločinci, ki
jim je ječa in zapor nekaj vsakdanje po-
trebnega, človeka, ki je slučajno zašel med

nje! Kako se norčujejo iz njegovega senti-
mentalnega pogleda, žalostnih povešenih
oči, njegove plašne negotove hoje! Rogajo
se mu, najumazanejši dovtipi se čujejo in
zastoj je večkrat trud paznikov, da bi bili
tiho in držali „abstond“.

Po končanem sprehodu, ki je trajal
dobro uro, so nas odvedli zopet nazaj v
celice. Ob devetih dopoldne sem imel raport
pred oskrbnikom, moral sem mu javiti na-
stop svoje kazni in sprejeti od njega od-
kazano delo. Mirno sem stopil v njegovo
pisarno. Oskrbnik me je pazno premetril
od nog do glave, pomežiknil je z očmi in
rekel z glasom, ki sem v njem čutil toliko
ironije in sarkazma, počasi besede:

„Ah, Windischer!“

Tako zaničljiv je bil ta glas, da sem
začuden pogledal moža, ki je pregledal
neki akt na mizi in potem rekel s hladnim
in mirnim tonom:

„Ich habe Sie für Strohhusenarbeit
bestimmt!“

V ljubljanski jetnišnici izdelujejo nam-
reč jetniki, ki nimajo nikakega poklica in
se ne morejo uporabljati za nikako odrejeno
prisilno delo, slammate ovitke za steklenice.
To delo se vrši v kleti, kjer morajo jetniki
ves dan čepeti in delati ovitke. V kleti po-
žirajo jetniki zaduhel zrak in prah, ki se v
celih oblakih podi vsled premetavanja slame
po ozkem prostoru.

Ti odredbi oskrbnika sem ugovarjal ter
mu rekel, da ne morem opravljati tega dela,
ker sem bolan na plućih, vrhu tega pa tudi
to delo ni primerno zame! Oskrbnik pa je
malomarno zmajal z rameni in kratko dejal:
Vi bodele tukaj delati to, kar vam ukazujem
jaz! Razumete!

Ustrašil sem se tega človeka, ki sem
mu bil izročen v popolno oblast, bal sem
se prihodnjih dni, kako bode postopal ta
človek z menoj! V slami v podzemeljski
kleti bodem moral torej preživeti teh osem
mesecev v družbi največjih zločincev. Streslo
me je po vsem telesu. Cel navzoči paz-
niki so se spogledali, ko so čuli — oskrb-
nikovo odredbo — ali ukaz je ukaz in mo-
rali so ga izvršiti! Peljali so me v malo
zaduhlo celico, ki je bila napolnjena tež-
kega, neznosnega prahu. Cel kup slame me
je čakal, da se lotim dela, da naj izdelujem
ovitke, da požiram ta prah celih devet me-
secev. Nisem mogel razumeti, kako se me
je moglo določiti za to delo, ki more ubiti
najmočnejšega, ne pa človeka, ki bolega po
zdravniški izpovedi na plućih. Odločno sem
sklenil, da se ne pritaknem tega dela, da rajši
poginem od lakote nego, da bi opravljal to
poniževalno delo! Sodni zdravnik mi je že
poprej obljubil, da poskrbi, da pridem v
pisarno radi slabega zdravja, ker sem bil
oni čas res šele rekonvalescent! Tudi prvi
dan, ko so me poslali v slamo mi je zdrav-

nik rekel, da ne ostanem tukaj! Toda pre-
tekla sta dva dneva, a ker ni bilo rešitve
sem se zopet zglašil za zdravniški obisk.
Prišel je zdravnik, pregledal me je, zmajal
z rameni in rekel:

„Ich kann ihnen nicht helfen, der Herr
Verwalter hat so bestimmt!“

Sedaj sem vedel, kdo je oni človek,
ki mi povsod nasprotuje, ki me hoče poni-
žanega še bolj ponižati! Začel sem premi-
šljevat, kaj naj storim, da se rešim nez-
nosnega položaja; naposled sem se odločil,
da se obrnem naravnost na sodnega pred-
sednika, ki sem mu hotel potožiti svoj po-
ložaj. Res sprejel me je; povedal sem mu
vse natanko in odkritosrčno, poslušal me je
pazno; ko sem odšel od njega bil sem po-
tolažen, vedel sem, da predsednik ukrene
vse potrebno.

Sedel sem v svoji celici ob slami,
neznosen prah se je dvigal naokoli in jaz
sem ga moral požirati, tiščalo me je v prsih,
čutil sem grozne bolečine, kašljal sem ne-
prestano. V tem prideta k meni po odredbi
predsednika oba sodna zdravnika Schuster
in Sterger; na njih obrazih sem spoznal, da
ni nič ugodno nanje uplival debeli prah,
ki se je valil po moji celici. Najprej me je
točno preiskal dr. Sterger, ki je sumljivo
zmajal z glavo in odločno rekel, da ne smem
niti trenutka delj ostati v tem prostoru.
Nato me je preiskal še dr. Schuster, ki je

1910 ob 3. uri popoldne v vseh prostorih „Narodnega doma“ v Brežicah veliko narodno veselico s sledečim sporedom: Javna telovadba sokolskih društev, koncert, velika ljudska veselica s plesom. Svira polnoštevna Kr. veteranska godba iz Zagreba. — Bratje Sokoli in bratje Hrvati in rodoljubi! Poznate naš boj in naše težko stališče! Prihitite na dan 4. septembra vsi k nam v Brežice! Sprejeli vas bomo z odprtimi rokami! Vsa sosedna narodna društva pa prosimo, da na dan 4. septembra 1910 ne prirede nobenih veselic. Na svidenje in krepak „Nazdar“ kliče

odbor brežiškega Sokola.

Odbor telovadnega društva „Sokol“ v Šiški vabi vladno vse člane, da se v nedeljo, dne 14. t. m. zanesljivo udeležijo slavnosti „Celjskega Sokola“. Zbirališče v nedeljo jutraj na vrtu brata Burja (Ančnika). Odhod točno ob 5. uri.

Odbor šišenskega „Sokola“.

Veliko vrtno in gozdno veselico priredi pevsko društvo „Slavec“ v nedeljo, dne 4. septembra v novi restavraciji gosp. Al. Zajca „Pri razgledu“ na šišenskem vrhu, raz katerega je brezdvomno najkrajše razgled na Ljubljano in vso okolico od Grintovca do Krma. Veselica se vrši na vrtu, gozdu in notranjih restavracijskih prostorih. Vsi veselilni prostori bodo krasno razsvetljeni z acetilensko lučjo. Prostor je za več kakor 2000 ljudi. Kakor znano se je morala „Slavčeva“ pomladanska veselica vsled neugodnega vremena opustiti in se torej mesto nje vrši dne 4. septembra velika dvojna veselica.

Dobrotniki „Prosvete“. V zadnjem času so darovali akad. fer. društvu „Prosveta“ ti-le gospodje: Dr. Ivo Šubelj, min. tajnik 100 K; dr. Novak, dr. posl. 20 K. Po 10 K so darovali: dr. Bretl, trvdka Igljč, Neimenovan, dr. Žerjav, dr. Munda, vsi v Ljubljani; dr. Štempihar v Kranju in G. Omahen v Mokronogu. Dr. Žnidarič v Ilirski Bistrici in prof. Perušek po 5 K. — Dr. Krevelj v Ljubljani 2 K. — Odbor izreka tem potom vsem imenovanim gg. darovalcem, kakor tudi sl. uredništvu „Jutra“, ki je darovalo več knjig, svojo najiskrenejšo zahvalo. Vivant sequentes!

Odbor akad. fer. dr. „Prosveta“.

V nedeljo, dne 11. septembra, vsi v Štepanjo vas! „C. M.“ podružnica za občino Dobrunje s sedežem v Štepanji vasi priredi v nedeljo, 11. septembra na obsežnem vrtu znanega gostilničarja g. Jožeta Ančiča v Štepanji vasi veliko zabavno veselico, za katero vlada že sedaj veliko zanimanje. Več o sporedu pozneje! Zagotavljamo vam pa že danes, da bo nudila veselica starim in mladim dosti zabave in razvedrila. Sosedna društva se naprošajo, naj ta dan ne prirejajo veselice.

V Senožečah se vrši jutri, dne 14. avgusta velika ljudska veselica v korist družbi sv. Cirila in Metoda. Predpriprave so vse v najlepšem teku in veselilni odbor bo preskrbel, da bo vsak židane volje, ki bo došel k nam. V paviljonih ti bodo postregle naše vrle dame-tržčanke in okoličanke ter naša vrla narodna dekleta. Srečolov s 300 krasnimi dobitki, muzeje, panorame, krošnjarje, vse, vse boš videl ta dan. Mladina se bo pa naslajala v okusno okrašeni plesni dvorani ob zvokih slavne nabrežinske godbe ter tako v mladostnem veselju preživela par brezskrbnih uric. Prijatelji okoličani in vsi, ki vam bije v prsih slovensko srce, prihitite v obilnem številu,

takoj konstatiral, da sem veliko slabši in onemoglejši nego pred tremi dnevi, ko me je prvič preiskal! Torej v teku treh dni se je moje zdravje toliko poslabšalo, in kaj bi bilo, ako bi moral ostati v teh prostorih dolgih devet mesecev, kot je določil oskrbnik! Tudi dr. Schuster mi je obljubil, da ukrene takoj vse potrebno, da me premeste v pisarno. — Hvaležen sem bil možu, ki sem vedel o njem, da ni naš človek, a ker pišem svoje spomine popolnoma objektivno in resnično, moram reči, da sem mu še danes hvaležen za njegovo vestnost in pravičnost. Kmalu nato, ko sta zdravnika odšla, prišel je k meni oskrbnik in mi z jeznim glasom rekel:

„Sie werden eine Probeschrift ablegen!“

„Z največjim veseljem!“ je bil moj odgovor!

Dal mi je polo papirja, jaz pa sem napisal iz hišnega reda § 19. „Ravnanje z bolniki“ najprej v slovenskem jeziku a nato še posebej za gospoda oskrbnika v nemščini!

Pol ure nato sem sedel že v malo prostornejši pisarniški celici; neskončno sem bil zadovoljen, zopet sem gledal zlato, svedro solnce, ki so se njegovi žarki usipali skozi okno! Ponosen sem bil na ta uspeh! Zdravnika sta se še nadalje brigala vestno za mene, pokazala sta vso svojo človekoljubnost, predpisala sta mi boljšo hrano in vsa potrebna zdravila, da sem se v kratkem času čutil popolnoma zdravega! (Dalje.)

da pokažemo, da nam ni še omagala desnica v našem težkem narodnem boju, da hočemo znanec izročiti grudo neomadeževano, kakor smo je prejeli od naših očetov, napojeno z njih srčno krvjo in vzcveto iz njih krvavih žuljev.

Društvo slovenskih trgovskih potnikov v Ljubljani se je v enem letu obstanka nenavadno razvilo in vsaki dan dohajajo prijave novih rednih in podpornih članov. Želeli bi bilo, da se hotelirji oziroma gostilničarji in prijatelji važnega strokovnega društva tudi v takih krajih priglajajo, kjer dosedaj društvo še nima podpornih članov. Vsem vprašanjem na društvo je pridejati znako 10 v za odgovor. Nastopno podajamo našim rednim članom imena podpornih članov po krajevnem redu. Ljubljana: Ivan Kenda, hotel „Tivoli“; Ivan Mejač, konfekcija; L. Mikusch, tovarnar dežnikov; Andrej Pukel, ravnatelj Kolinske tovarne; hotel „Unik“; Jos. Zidar, trg. agentura. Ajdovščina: Miha Malik, trgovec; Josip Vidrih, gostilničar; Bratina; Alojzij Sterle, trgovec. Brežice: Anton Koštomaj, Narodni dom. Cerknica: Ivan Stergulec, hotel „Javornik“. Idrija: Fran Didič, hotel pri „Kroni“. Il. Bistrica: Josip Vilič, hotel „Ilirija“; Žnidarič & Valenčič, tovarnarja testenin. Jesenice na Gorenjskem: Lovro Humer, hotel Triglav. Kostanjevica: Alojzija Sever, gostilničarka. Logatec: Martin Petrič, hotel Kramar. Metlika: Ivan Malešič, gostilna pri „Kroni“; Mokronog: Ign. Majcen, gostilna pri „Stari pošti“. Mozirje: Srečko Tribuč, hotel „Avstrija“. Nabrežina: Franc Nemec, hotelir. Nova vas pri Rakeku: Ivan Modic, trgovec in gostilničar. Novo mesto: Ivan Koklič, hotelir. Postojna: Alojzij Burger, hotel pri „Kroni“; Franjo Paternost, Narodni hotel. Rakek: Makso Domicelj, trgovec in gostilničar; Ludovik Ševar, gostilničar. Reka: N. Mateljan, A. Matejčič, hotel Bonavia. Ribnica: Andrej Podboj, gostilničar. Sodražica: Fran Fajdiga, gostilničar. Spodnja Idrija: Fran Rošček, trgovec in gostilničar. Stari trg pri Rakeku: Iv. Benčina, gostilničar. Št. Jernej-Slov. gorah: Anton Zemljic, trgovec. Trebnje: Josipina Žnidarič pri „Lipi“. Zagreb: Franjo A. Schmidt, pri „Janjetu“. Železniki: Karel Dolenc, gostilničar. Žužembek: Josip Pehani, gostilničar.

Celjski sokolski zlet

v nedeljo, dne 14. avgusta 1910.

Manifestirajmo z velikansko udeležbo, da čutimo z dragimi nam brati na Štajerskem, ki bljejo v eni najvažnejših postojank — v Celju — najljubši boj z janičarji lastne nam grude. Dostojna manifestacija slovenske in slovanske misli naj bode ta najpomembnejša slavnost, ki jo je priredilo slovensko Sokolstvo!

Turistika.

Pot čez veliko Planino nad Kamnikom v konec Kamniške Bistrice.

(Konec.)

Sv. Primož (845 m). Mala turist. postojanka na 1. tretjini pota. Cerkvica v gotskem slogu z zanimivimi freskami. Lep razgled posebno iz cerkvenega obzidja zadaj. — Pri cerkovniku sveža voda, mleko in spominska knjiga!

Mimo cerkvice zavijemo dalje na levo ob griču, na katerem je druga manjša cerkvica. V par minutah po kratkem vodoravnem potu smo na malem sedelcu „Na Jamah“ (lepa razgledna točka), od koder ugledamo pred seboj proti severovzhodu vrhni rob „Sušave“ pred „Pasjo Pečjo“.

Pot do Sušave pelje precej navkreber skozi mlad bukov gozd. Kmalu pa nas jame zapuščati dolinska rast. Ponehujajo listovci, nastopajo hoje, smreke ter vitki mecesni, pozdravljajo nas tudi že prve planinske cvetke: rdeči gričovník (rododendron), modri encijani itd. itd.

V dobro pol ure pridemo na nagnjeno, lepo zeleno tratino poleg strmega, razrganega skalovja „Pasje Peči“ (1386 m).

Pasja Peč. Običajno drugo počivališče. Tod se nam predstavi prvikrat na poti „Poljanski rob“ in „Njivica“, najvišja vrha ob zahodnem robu Velike Planine. Nad vse pa nas iznenadi tod krasen odprt pogled proti severu na jasno vrsto osrednje skupine Savinjskih Alp od Kočne pa tja do Planjave nad temno modrozeleno globoko pod njimi udrto Bistriško dolino.

Pod Pasjo Pečjo je razpotje. Desna, stara pastirska pot pelje navzgor čez prostrano planotico, leva, dobro nadelana steza pa se izogne klancu in vodi pod strmim skalovjem ob celi „Pasji Peči“, na kar se kmalu obe zopet združita ter skupna pot prevlači v malo gozdno dolino pod Kisovcem (desno s pota planinska pastirska bajta).

Zopet nas objame tod za nekaj časa zeleno bukovje, kmalu pa nas dvigne pot višje na kamenita tla ob belem pečevju. Čimdalje stopamo tem manjša drevesca. Same pritlikave smrečice srečujemo, po bližnjih gričah in čerch pa že pleza čopkasto cvetje in rušje.

Nedolgo na to spremeni pot svojo dotedanjo smer proti vzhodu ter zavije proti severu navzgor v malih serpentinah na levo in nas pripelje do osušene, kosmate smrečice z znamenjem ob razpotju. Ob tem znamenju se ločite stezi: naprej v prejšnji smeri proti severu nas privede leva pot h Schmidingerjevi Koči S. P. D. na Veliki Planini (v pol ure), desno od znamenja pa krene steza proti podolgovatemu robu, odkoder ugledamo idilično, sivo šotorišče pastirskih bajt na Mali Planini. (10 minut.)

Mala Planina (1507 m). Idilično, sivo šotorišče pastirskih bajt! V mali, proti vzhodu viseči dolinici s krasnim razgledom, leži čez 40 planinskih pastirskih bajt v kaj mičnem slogu, ki karakterizuje pastirske koče v Kamniških Planinah. Enakega sloga ne najdeš nikoder drugod v naših Alpah. Strehe se dotikajo skoro do tal in imajo spredaj in zadaj zaokrožene lope, da se moč vetrova tem lažje lomi in ne buta silna piš na ravno ploskev in pod ogljate robove.

Pastir (pastarica) ima svoj dom z ognjiščem, posteljo, policami za mleko, sir, i. t. d. v posebni, čveteroogljati kolibi na malem podzidku ter je ločen od živine.

Z Veliko Planino veže Malo Planino (le pol ure hoda) dobroizhrojena pot po valovitih tratah, ki so posejane s tisoči in tisoči pisanih, najrazličnejših gorskih cvetk.

Velika Planina (1555 m). Pravcata planinska, pastirska vas na prostrani planini, nad katero se dviga proti zahodu najvišji vrh Velike Planine „Njivica“ (1668 m). Po zelenih livadah je nad 70 planinskih pastirskih bajt preje navedenega sloga. Idilično, preprosto, nad vse skromno, a kljub temu veselo in živahno življenje prijaznih in gostoljubnih pastirjev in pastaric je zelo zanimivo. Kdor bi je hotel torej videti v pravi luči, ta ga spozna na Veliki in Mali Planini najbolje.

Schmidingerjeva koča SPD. Prejšnja koča znanega bistriškega lovca in prijatelja planinstva, notarja dr. Schmidingerja, ki jo je oddal letos našemu planinskemu društvu. — Koča leži na vzvišenem robu tik velikega pastirskega stana sredi med bujnimi pasovniki s prekrasno gorsko floro. Obširen razgled odtod je nepopisen! Najdivnejši je pogled na panoramo cele osrednje proge Savinjskih Alp od Kočne pa tja do Velikega Vrha poleg Ojstrice, dalje na Karavanke in istotako na Julske Alpe.

Koča, katero je dalo SPD nekoliko razširiti in popraviti, je sedaj že oskrbovana ter nudi v njej mudečim se turistom obilo ugodnosti, katerih smo preje ondud kaj pogrešali.

Dan oficijelne otvoritve nanovo pridobljene te koče bo menda v prav kratkem času oznanjen po časopisju.

Sestop iz Velike Planine čez Dol na Kopišča in v konec kamniške Bistrice. (2 uri huda.)

Od Schmidingerjeve koče se nam je povspeti na planoto poleg Njivice (v smeri proti Grintovcu), ki se proti severu zložno pobi. Na severni strani Velike Planine je svet zelo kraševit. Da ne vidimo ves čas pred sabo veličastnih Alp in kroginkrog sebe nebroj gorskih rož, mislili bi, da smo kje na Krasu. Konec planote, kjer se prične mecesnov gozd, se spusti na severnem delu dvakrat stopnjičasto navzdol. Sprva v malem klančku v Konjšico, zeleno planotico krog par globoko udratih, kotlom podobnih dolin, drugič po daljšem zopet obraščenem bregu v Dol.

Dol (1313 m) s pastirsko kočo. — Podolgovata ravan med Veliko Planino in Konjem (1832 m), prehod iz Bistriške doline v Štajersko Belo in gornjo Savinjsko dolino.

Pred pastirsko kočo se obrne pot proti zahodu in se spusti potem v zložnih serpentinah navzdol v senčnat gozd. (Impozanten pogled v Bistriško dolino!) Kmalu dohitimo zuboreči potoček, ki nas spremlja dokler ne stopimo z njim vred na plano iz gozda na prijazno ravnino na Kopišči.

Od tod imamo le še pol ure do Bistriške koče SPD v koncu Kamniške Bistrice.

Najnovejša

telefonska in brzojavna poročila.

Sestanek Aehrenthala s San Giullanom.

Dunaj, 12. avgusta. Dne 29. t. m. se snideta avstrijski minister za zunanje zadeve grof Aehrenthal in italijanski minister marki di San Giuliano, nakar odideta, oba v ISL, kjer se bo laški minister predstavil avstrijskemu cesarju. Ministra bosta stanovala v hotelu „Europe“.

Obisk bolgarskega kralja na Dunaju.

Dunaj, 12. avgusta. Bolgarski kralj pride meseca septembra na Dunaj. V njegovem spremstvu bodo tudi ministrski predsednik Malinov, minister Paprikov in kabinetni šef Dobrovič.

Sestanek Hakki paše z Milovanovićem.

Dunaj, 12. avgusta. Turški veliki vezir bo v Marijinih varih konferiral tudi s srbskim ministrom Milovanovićem, kar je veliki vezir že dolgo nameraval.

Ponesrečena avstrijska ladja.

Rovinj, 12. avgusta. Parnik „Dalmacija“, last parobrodne družbe „Ungaria Croata“ se je pri otoku Figarolo ponesrečil. Moštvo in blago so v pravem času rešili.

Senzacijonelen umor v Krakovu.

Krakov, 12. avgusta. Danes dopoldne se je tukaj obesil v svojem stanovanju ključavničarski pomočnik Rottenberg. Njegov samomor je v zvezi z afero Trudnowski-Rybak. Rottenberg je imel baje večkrat sestanke z ruskimi begunci. Vsled nenadnega umora učitelja Rybaka je bil sedaj neprestano razburjen in je radi tega izvršil samomor. Dunajski odvetnik dr. Hofmoki je krakovskemu sodišču naznanil, da hoče brezplačno zastopati morilca Trudnowskega. Kakor poročajo nemški listi, je sedaj dokazano, da je bil učitelj Rybak v resnici ruski špijon.

Kolera na Ruskem.

Petrograd, 12. julija. Kolera zavzema po vsem Ruskem naravnost strašne dimenzije. Posebno hudo razsaja v donskem okraju, kjer je umrlo že na tisoče ljudi. Ministrski svet je sklenil odposlati v donski okraj poseben sanitetni oddelk, da se vsaj deloma prepreči razširjanje te strašne bolezni. Ruski listi poročajo, da so razmere še mnogo bolj obupne, kakor se oficijelno poroča.

Vstop turških princev v Terezijanišče.

Carigrad, 12. avgusta. Kediv Abbas Hilmi, ki je bil vzgojen v dunajskem Terezijanišču, je turškemu sultanu vstop turških princev v ta zavod toplo priporočil. Sultan je vsled tega sedaj dovolil, da sme edini sin princa Medšida, princ Farouk, oditi v Terezijanišče in odredil, da se morajo vsi principi cesarske hiše pripraviti za obisk tega instituta.

Nemški cesar Viljem časnikar.

Bruselj, 12. avgusta. Kakor poročajo tukajšnji listi, namerava nemški cesar Viljem ustanoviti list. Cesar Viljem bo obenem lastnik in ravnatelj lista. Tendencalista bo boj proti vedno naraščajočemu socializmu na Nemškem.

Zdravstveno stanje dr. Gaynorja.

New York, 12. avgusta. Zdravniki so izjavili, da se nahaja dr. Gaynor izven vsake nevarnosti. Nenavadna nervoznost, katera ga napada, bo v kratkem popenjala in je samo posledica trenutnega razburjenja.

Velike povodnji na Japonskem.

Tokio, 12. avgusta. Radi neprestanega deževja so nastale na Japonskem velikanske povodnji. Mnogo mest, trgov in vasi leži popolnoma pod vodo. Vsa polja in travniki so uničeni. V mestu Tokio je povodenj razrušila že čez 30 hiš. Prebivalci so zelo preplašeni in beže trumoma iz mesta. Vojaštvo je noč in dan na delu.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik: Milan Plut.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Bratom Sokolom

opetovano naznanjamo, da se posebni vlak odpelje iz Ljubljane 14. t. m. ob 5:27 zjutraj ter dospe v Litijo ob 6:8, v Zagorje 6:32, Trbovlje 6:40, Hrastnik 6:48, v Zidanmost 6:59 ter v Štore 7:51. — Povratek v Ljubljano 1:3 ponoči; odhod iz Štor ob 10. uri zvečer.

Vožna cena posebnega vlaka iz Ljubljane do Štor in nazaj.

II. razred K 5-00

III. „ „ 3-90

Za vse druge postaje ob tej progi veljajo normalne vožne cene.

Vse izletnike nesokole, ki nameravajo prisostvovati temu zletu, prosimo, da se poslužujejo osebnega vlaka, ki odhaja iz Ljubljane ob 4:57 uri zjutraj, ker bo posebni vlak komaj zadoščal za Sokole v kroju.

Vse brate in ostale udeležnike ponovno opozarjamo, da si že v Ljubljani nabavijo vstopnice na telovadišče; predprodajo vstopnic so prevzele trdke: Gričar & Mejač, Ivan Korenčan, Milko Krapeš, Pavel Magdič, V. Petričiča nasl. A. Samec ter Anton Škof.

N a z d a r !

Predsedstvo Slovenske Sokolske Zveze.

§ 1. državnega šolskega zakona.

Govoril na XXII. glavni skupščini Zaveze dne 7. avgusta t. l. v Novem mestu Engelbert Gangl.

Uvod.

Slavni zbor! — Lansko leto smo na XXI. glavni skupščini naše Zaveze v Mariboru praznovali štiridesetletnico obstanka državnega šolskega zakona. Takrat mi je bila dana prilika, da sem govoril o dobrih in slabih straneh tega zakona. Ta zakon je zaključil žalostno dobo razvoja našega ljudskega šolstva s tem, da je napravil konec popolnoma nezadostni konkordatski šoli. Vendar je treba ponavljati tudi danes besede dunajskega tovariša Jéssena, ki pravi, da se vzlic vsem dobrotam še vedno pozna na tem zakonu sledovi šap črne avstrijske hišne mačke, ki je tekla po konceptu tedanjega naučnega ministra Hasnerja.

Strah, ki je navdajal reakcionarne stranke pred novim šolskim zakonom, je razviden iz dejstva, da sta v dneh od 21. do 24. aprila l. 1869. v državnem zboru najbolj grmel proti zakonskemu načrtu tirolskega duhovnika pater Greuter in dr. Jäger. Značilno je, da je proti zakonu govoril tudi Slovenec dr. Toman, ki se je izrekel zlasti proti § 6., ki prepušča deželni šolski oblastem, da določajo učni jezik ljudskim šolam. Po Tomanovem mnenju pomenja ta odločba seznanje v pravice deželnih zborov, ki imajo sami določati, v katerem jeziku naj se poučuje v ljudskih šolah vsake posamezne dežele.

Jedro državnega šolskega zakona je izraženo v § 1., ki določa nalogo ljudski šoli tako-le:

Ljudski šoli je naloga, otroke npravno-versko vzgajati, jim razvijati duševne moči, jih oskrbovati s potrebnimi znanostmi in zvedenostmi, da se lahko dalje izobrazijo za življenje, in dajati jim pravo podstavo, da bodo kdaj vrli ljudje in državljani.

Naloga ljudski šoli.

Besedilo citiranega § 1., ki naj danes podrobneje govorim o njem, odkriva v jasnih besedah bistvo državnega šolskega zakona: izobraziti človeka za človeka, za enakopravnega in enakopravnega člana človeške družbe, ki naj uživa vse svoboščine, vse pravice in ima vse dolžnosti v enaki meri v naši državi, pripravljen z duševnimi silami za boj življenja.

V tem paragrafu je izražen princip socialne pedagogike, ki je njen glavni zastopnik Pavel Natorp in ki stoji v nasprotju s pedagoškim individualizmom, katerega glavni reprezentant je slavni Francoz Rousseau. Toda o tem pozneje!

Poudarjati moram, da je taka naloga ljudske šole, kakor jo označuje § 1. drž. šol. zakona, utemeljena v državnem osnovnem zakonu z dne 21. decembra l. 1867., in sicer v členu XVII., XVIII. in XIX.

Člen XVII. pravi: Znanstvo je svobodno in svoboden je znanstva pouk. . . Država ima glede na vse šolstvo pravico najvišje voditve in najvišjega nadzorstva.

Država torej reklamuje šolstvo zase, zato zahteva od ljudske šole, naj da otrokom pravo podstavo, da bodo kdaj vrli ljudje in državljani. — Ker je naloga ljudski šoli razvijanje duševnih moči, je s tem dana svoboda znanstvu in njega pouku.

Člen XVIII. govori: Vsakemu je dano na prosto voljo, si izvoliti svoj poklic ter se izobraziti zanj, kakor in kjer hoče.

Tej določbi odgovarja tisto delo ljudske šole, ki mora oskrbovati otroke s potrebnimi znanostmi in zvedenostmi, da se lahko dalje izobrazujejo za življenje.

Člen XIX. določa: Vsa narodna plemenita v državi so enakopravna, in vsako plemo ima neoporečno pravico, da čuva in goji svojo narodnost in svoj jezik.

Pravo pojmovanje in pravično izvajanje tega zakonitega določila je zagotovljeno v npravno-verski vzgoji ljudske šole in v načelu pravičnosti, ki je produkt razvitih duševnih moči.

Tako je postavljen temelj drž. šol. zakonu na trda tla državnega osnovnega zakona, ki izpopolnjuje nekatere njegove določbe, oziroma raste iz njih kot zrelo sadje iz zdravega debla. Oboje se drži v celoto, ki je dokaz, kako premišljeno, navzdol in navzgor utemeljivo delo je državni šolski zakon z realno podlago in z idealno vsebino, ki je izvršljiva, ki pa se dostikrat, premnogokrat napačno pojmuje in razlaga, ter kvarno udeležuje tako od države same kakor od njenih funkcionarjev, tako od politikanih kakor od nepolitikanih ljudi.

Da ni vse tako, kakor stoji zapisano, vemo Slovenci in slovenski učitelji najbolje. „Biser avstrijskih zakonov“ ima premnogo peg — največja je pač šolska novela iz leta 1883. — a danes nečemo govoriti o tem, saj čutimo vse slabosti na svoji koži, ki nas tipljejo zanj tako, da nas vedno boli. (Smeh.) Nikjer na svetu niso od teorije do prakse tako daleč kakor v Avstriji sploh in na Slovenskem posebej. Pa o tem sem govoril lansko leto v Mariboru in tudi že v deželnem zboru, kjer sem pokazal zlasti

na kričeče nesoglasje, ki vlada med prej navedenim členom XVII. drž. osnovnih zakonov — država ima glede na vse šolstvo pravico najvišje voditve in najvišjega nadzorstva — in med § 55. drž. šol. zakona, ki govori o plačah učiteljstva, ki zanje država ne prispeva — ničesar!

Dokler ne dobimo nič drugega in boljšega, nam je računati s tem, kar imamo.

Politiški komentar.

Da slovensko napredno učiteljstvo prav pojmuje in pravilno izvaja nalogo ljudske šole, kakor jo definuje § 1. drž. šol. zakona, je dokaz resnica, da izvira sedanje preganjanje tega učiteljstva samo iz političkih motivov, ker se sovražniki šole boje takega izvrševanja službenih dolžnosti, kakor jih hoče in zahteva zakon. Mi stojimo na tistem stališču, ki so na njem stali politiki, zagovarjajoč Hasnerjev zakonski načrt. Naše izvrševanje določb § 1. drž. šol. zakona se ne oklepa gole besede, kakor stoji črna na belem, temveč išče tega, kar je skritega v bistvu, v notranjosti, zakaj tudi tu velja resnica, da je samo duh tisti, ki oživlja črko in besedo!

Znamenit je politički komentar k § 1. drž. šol. zakona, ki je shranjen v zapisnikih državnega zbora izza onih sej, ko je bil v razpravi drž. šol. zakon. Na tisto debelo knjigo je zapisala nevidna roka pravične sodnice zgodovine neizpriso besedo: Pravica je na vaši strani!

Naučni minister Hasner je dejal dne 2. marca 1869. l., ko je predložil drž. zboru svoj zakonski načrt: „Zakonodaja o ljudskem šolstvu ima nalogo, da splošno ljudsko izobrazbo prilagodi zahtevam časa. Moje prepričanje je, da ne leži izpričevalo ali merilo za stopnjo kulture kake države v izobrazbi posameznih, izvoljenih slojev, temveč samo v splošni ljudski izobrazbi, ki jo goji ljudska šola. Ona je obenem temelj, ki ga rabi učna uprava, ako hoče napredovati s svojimi reformami na višjih stopnjah šolstva. S tem je samoposebi opravičen princip smotra, da se spravi šolsko zakonodajo z ozirom na ljudsko šolo na čim višje stališče.“

Še jasnejše so besede, ki jih je govoril v debati v državnem zboru šlezjski poslanec Schneider, trdeč, da je ta zakon duševni obrambni zakon, ki naj odvrta moč teme in oboroži ljudstvo z orožjem luči; naj razširja izobrazbo in spoznanje!

Poročevalec dr. Unger je trdil v gosposki zbornici: „Če sprejmete ta zakon, sem preverjen, da vam bodo čez desetletja za današnji sklep hvaležni milijoni ljudi, ki pridejo samo tem potom do človeka vredne, npravne izobrazbe.“

Dr. Ryger je dejal, da ni rezultat vzgoje, ki jo danes opazujemo na odraslih ljudeh, posledica novega šolskega zakona, posledica slepila — kakor se je izrazil dr. Jäger — ampak da je to sad, ki jih boste po njem spoznali, kakor pravi biblija, ki je dozorel v eri, ko je bilo vodstvo ljudskega šolstva skoro izključno v rokah duhovščine. . . Toliko mora podati ljudska šola, da se uči otrok stati na lastnih nogah, da dobi v svoji izobrazbi vodila, ko pride v dotiko s težko šolo življenja.

Dr. Figuly je trdil, da so dosti dolgo čakali milijoni ljudi na dober, praktični šolski zakon, ki ga neobhodno potrebujejo. „Svoboda milijonov hočemo čuvati pred hlapčevanjem posameznikom.“

Poročevalec dr. Unger je govoril v gosposki zbornici dne 10. maja 1869: „Ako nima država v izdatni meri vpliva na šolo, ako prepusti ljudsko šolo samo deželam, potem se razdrobi tisto, kar resnično mora ostati skupno, potem se razdrobi izobrazba, potem se razdrobi kultura. Ako imamo sploh kaj, kar nam je vsem v Avstriji skupno in nam mora biti skupno, je to gotovo kultura. Mislim, da more samo duševni princip sam polagoma odstraniti vse različne nenakosti, ki obstojajo pri nas. . . Povsod tam mora vzeti država vzgojo v roko, kjer imamo tako čudno konfiguracijo državnega ustroja kakor pri nas. Ako ljudstvo ustvarja državo, je dolžnost države, da ljudstvo izobrazbi, in ako hoče biti država v resnici ljudska država, tedaj mora biti ljudska šola obratno stvar države, ker sicer ne prideta nikoli ti dve potenci, ki se naj med seboj vežeta, v zadostni meri v zvezo. Zato je vzgoja potom države in vzgoja za državo povsod tam potrebna, kjer se naj s tem velika država ustanovi. . . Zato mora država osnovati temeljni tip vzgoje.“

Naučni minister Hasner je vzkliknil v gosposki zbornici dne 10. maja 1869: „Bodočnost države, ki se mora boriti s tolikimi težkočami kakor malokatera druga na svetu, je zagotovljena samo v inteligenci narodov, zato je vlada smatrala za svojo dolžnost, da predloži obema zbornicama vsem zahtevam odgovarjajoč ljudskošolski zakon.“

Iz vseh teh citatov je razvidno, da so tudi politiki, ki so stali ob rojstvu državnega šolskega zakona, umevali veliko vzgojno nalogo, ki jo naj izvršuje ljudska šola. V pravi organizaciji ljudske šole leži gotovo največja in najtežja politička in socialna

naloga, ki jo mora izvršiti država. Zato je bilo v vseh časih in pri vseh narodih pripoznano, da ostaneta teorija in praksa zakonodaje neplodni, da ne moreta dospeti do uspešnega in razveseljivega zaključka, ako ni vzgoja postavljena na solidno podlago,“ je trdil poročevalec dr. Unger.

„Po izjavi kompetentnih strokovnjakov je ta zakon v celoti dober, izvršen. Ako prinesemo iz državnoborskih posvetovanj samo ta zakon domov, bi bilo že to samo dragocena pridobitev za bodočnost naše domovine,“ je dejal grof Anton Turjaški (Anastazij Grün) v gosposki zbornici dne 10. maja 1869. l.

Milijoni hrepene po osvoboditvi iz duševnega robstva! Odprite ljudstvu, doslej tlačnemu in izžemanemu, vrec izobrazbe, da si ob njem razvije svoje duševne sile in izpriča svojo življensko moč na kulturnem polju — narod v plemenitem tekmovanju z narodom! — Tako je odmevalo tiste dni pred enainštiridesetimi leti v državnem zboru. Tako se je glasila zahteva mož, ki jim nihče ne more odrehati treznosti, preudarnosti in dalekovidnosti. Ta zahteva je dobila stalno obliko v besedilu § 1. drž. šol. zakona, in tako je bila naloga ljudski šoli zakonito začrtana.

Milijoni so bili tekom štirih desetletij deležni sadov ljudske šole, naša kultura je storila mogočen korak naprej, duševno suženjstvo je v Avstriji zakonito prepovedano. Slepcev vidi dobrote, glušec sliši veselo vzklikanje osvobojenega ljudstva.

In kdo bi si mislil: Leta 1897. je zaklical voditelj S. L. S. v istem državnem zboru, ki je dal avstrijskim narodom državni šol. zakon, sirove besede: „Šola je prokletstvo za ljudstvo!“ — (Hrup in ogorčenje.) Ako govori voditelj tako, kaj šele mislijo tisti, ki trepečejo ob njegovem terorizmu?

In kdo bi si mislil: Leta 1910. dne 18. julija je neka učiteljska organizacija, imenovana Slomškova Zveza, ustanovila na Vrhniku pri Ljubljani svojo sedmo podružnico. Ob tisti priliki so bile izgovorjene te-le znamenite besede: „Naše ljudstvo zna ceniti tiste učitelje, ki se oklepajo S. L. S., in jim je hvaležno!“ — (Klici: Izdajice! Nam očitajo strankarstvo!) Torej: nekateri učitelji — t. j. tisti, ki so v Sl. Z. — se oklepajo S. L. S., katere načelnik je rekel v državnem zboru l. 1897., da je šola prokletstvo za ljudstvo! — Šola je ustanovil drž. šol. zakon, sankcioniran od cesarja; če je prokletstvo šola, mora biti prokletstvo tudi zakon, ki je temelj šoli, mora biti prokletstvo tudi § 1., ki govori o versko-nravni vzgoji. In tisti učitelji, ki se oklepajo S. L. S., njenega voditelja, ki jim je poslal na Vrhniko pismen pozdrav, in njegovih izjav — doslej vsaj nismo čuli, da bi povzdignili glas proti njegovemu prokletstvu! — so navadni krivoprišežniki, ker so prisegli na drž. šol. zakon, a njih politički voditelj razglašal brez njihovega protesta, da je ta zakon prokletstvo! (Dolgotrajno ploskanje.)

To je treba povedati enkrat na ves glas: En del slovenskega učiteljstva, ki se oklepa političke stranke in samo zato žanje hvaležnost ljudstva, smatra vse to, kar zahteva § 1. drž. šol. zakona od ljudske šole, za prokletstvo!

Znanstvena utemeljitev.

Od političkega komentarja, ki sem ga podal na podlagi sejnih zapisnikov državne zbornice k drž. šol. zakonu, oziroma k § 1. tega zakona, prihajam k znanstveni utemeljitvi naloge ljudske šole, ki jo vsebuje imenovani paragraf.

Dejal sem že prej, da je v tem paragrafu izražen princip socialne pedagogike, ki stoji v nasprotju s pedagoškim individualizmom.

Nečem govoriti o svojem subjektivnem mnenju, dasi moram priznati, da je mnogim Rousseau, ki smatra kot najgenialnejši zastopnik pedagogike individualizma vzgojo kot samosvojo, sebi sami služečo disciplino, bližji nego Pavel Natorp, zagovornik socialne pedagogike, torej discipline, ki ji je vzgoja le sredstvo v dosego namena, kakor ga izraža § 1. drž. šol. zakona.

„Rousseau pozna samo alternativo: človek ali državljani,“ pravi o njegovem „Emilu“ Teodor Steiskal. „Prisiljeni, da se bojujemo proti naravi ali proti socialnim razmeram, se moramo odločiti, hočemo li vzgojiti človeka ali državljana, zakaj obojega ne moremo storiti obenem.“ — Ravno to pa zahteva § 1. drž. šol. zakona. — „Rousseau se je odločil za prvo, njegov ideal je naravni človek.“ Sam pravi: „Naravni človek je celota zase; on je numerična enota, absolutna celota, ki stoji v razmerju le sam s seboj ali s sebi enakim. Meščanski človek (državljan) je le ulomljena enota, ki drži s svojim imenovalcem in katere vrednost leži v razmerju do celote, ki ustvarja socialno telo. Dobre socialne uredbe morejo človeku najhitreje odvzeti njegovo naravo, mu upleniti njegovo absolutno eksistenco, da mu dajo namesto te relativno ter njegov „jaz“ prestavijo v splošno enoto, tako da se vsak po-

sameznik ne smatra več za enoto, ampak samo za del enote, ki je vidna samo še v celoti.“

„Naravni človek, kakor ga hoče vzgojiti Rousseau, je mogoč samo, če ga popolnoma ločimo od človeške družbe in ga vzgojimo brez ozira nanjo, zakaj „vse je dobro, kar pride iz stvarniških rok; vse se pa izpridi v rokah človeka.“

V Rousseauovem nazoru torej ne moremo iskati znanstvene utemeljitve celotnega § 1. drž. šol. zakona.

Tudi Ziller, ki ni še danes v Nemčiji brez vpliva, razlaga namen vzgoje tako, kakor se ne strinja z našo nalogo. „Vzgoja,“ pravi, „velja vedno samo posameznemu človeku kot takemu. Ona ga ne smatra kot člana neke gotove skupnosti, ki stoji v razmerju k družabni celoti.“

Taki nazori vladajo ponekod še danes. Ellen Keyeva pravi n. pr. v svoji knjigi „Stoletje otroka“: „Pustimo, da priroda mirno in počasi pomaga sama sebi, in glejmo samo, da obdajajoče razmere delo prirode podpirajo.“

V državnem šolskem zakonu taki nazori ne morejo veljati, zakaj ljudska šola ne more smatrati človeka kot posamezno bitje, ki ni v nobeni zvezi s skupnostjo in splošnostjo, zato ne moremo znanstvene utemeljitve § 1. drž. šol. zakona iskati v pedagoškem individualizmu Rousseauovem, ampak iskati jo moramo v socialni pedagogiki.

Pavel Natorp pravi: „Človek postane človek samo potom človeške skupnosti. Posamezni človek je pravzaprav samo abstrakcija, enaka atomu fizika. Človek ni z ozirom na vse, kar ga stori za človeka, najprej kot posameznika, da potem tudi z drugimi stopi v skupnost, ampak on brez te skupnosti celo ni človek.“

Friderik Schleiermacher piše: „Vzgoja naj izobrazbi človeka za posebne razmere različnih velikih življenskih skupnosti, a obenem naj razvija v gojencu moč in svobodo, da bo deloval proti nepopolnostim.“ Vzgoja je Schleiermacherju poglobljeno mladine v skupno življenje in izobrazba lastne narave individua.

Pestalozzi trdi: „Živeti, v svojem stanu srečen biti in v svojem krogu koristen postati, to je namen človeka, to je smoter vzgoje otrok. Zato je skrbna uporaba sredstev in potoj, ki se z njimi vsak otrok v svojem položaju naravno in lahko dovede k spretnosti, mišljenju, razsodnosti in vdanosti, s katerimi postane v svojem stanu srečen in v svojem položaju koristen član družbe, temelj vsaki dobri vzgoji.“

G. A. Lindner, naš znanec z učiteljskega govora: „Smoter vzgoje more biti le v tem, da čimbolj usposobi gojenca za poznejšo njegovo nalogo, ki jo naj ima kot človek in član človeške družbe.“

Znanstveno utemeljitev § 1. drž. šol. zakona nam torej podaja socialna pedagogika, ki zahteva izobrazbo individua za skupnost.

A ker ni skupnost nič stalnega, nič neizpremenljivega, nič mrtvega, nego je skupnost gibljiva, rastoča, vedno snujoča množica, hrepeneča po izpopolnitvi in popolnosti, zato se ne sme vzgojna naloga ljudske šole ozirati le na sedanjo skupnost, nego mora vzgajati otroka v ponositi zavesti, da bo kdaj poklican kot izobražen človek in kot enakopraven državljani dvigati razmere do boljših, plemenitejših oblik. Vzgoja ljudske šole je sredstvo do izpopolnitve vsega, a izpopolnitev vsega je naš vzor! (Odobranje.)

Nravno-verska vzgoja.

Ako je res, kar govori Roseggerjev „Waldschulmeister“: „Grem k otrokom v šolo, da se naučim učiteljevanja!“ — potem je tudi res, kar trdim jaz: „Da se naučim npravno-verske vzgoje, ne grem v šolo k našim preljubim krščanskim in katoliškim prijateljem!“ (Smeh.)

Da se naučim npravno-verske vzgoje, pojdi v šolo k učeniku vere ljubezni in odpuščanja, vere bratstva in ponižnosti, ki je še — na križu viseč — prosil za svoje preganjalce in krvnike, ki ni imel prostora, kamor bi položil trdno glavo! Pojdi daleč stran od pismoukov in farizejev in od njihovih hinavskih hlapcev in od njihovih popačenih in krivih naukov, pojdi naravnost do studenta resnice, neizkaljene in svete! Tamkaj se napij spoznanja in moči! Proti nebu dvigni jasno, čisto čelo! Ne obračaj ga kakor hinavski hlapci za rešnjetelesno procesijo k tlom! Pojdi z zaničevanjem mimo trinogov posvetnega in duhovskega stanu, s svojimi mislimi se potopi tja v globino svoje duše, ki je pila iz studenca neizkaljene in svete resnice! Tvoje misli naj se dvignejo, zakaj v njih je vera in npravnost! Na delo pojdi! Močan v sebi, stori močne tiste, ki se zbirajo okolo tebe! Lažniki, hinavci, nečistniki in sovražniki npravno-verske vzgoje te hočejo ugonobiti. Trgajo te od družice, ki si z njo pred oltarjem sklenil nerazrušno zakonsko vez. (Klici: Živio Grmek!) Odjedajo ti zaslužek! Tovariši iz lastnih vrst, kakor so slabihi in brez poguma in brez

odločnosti, te na mestu, kjer ti dele kruh, taje in pehajo v bedo! Pojdi mimo njih s ponosno zavestjo, da nisi naprodaj, pojdi na delo in, uprt na nauke Kristove, vzgajaj mladino versko-nravno, ne vzgajaj pa mladine fanatiško-strastno po načelih potvorenje morale političkih pipčarjev, kopitarjev in pihalnikarjev! (Gromovito ploskanje.)

Pusti nož v miznici, konja v hlevu, pištolo na klinu — pomladi svojo kri v studencu ljubezni, razjasni užaljenega duha v svojem plemenitem zvanju — tak pojdi na svoje delo! Otrsi s črevljev prah političke borbe viharjev, vrzi s suknje marko političke firme — samo in edino kot učitelj stopi v učilnico! (Odobranje.)

Tvoja beseda naj ne bo kladivo, ki se pod njega sirovimi udarci zvijajo mlada srca, lepa ta srčeca, da se njih blaga, nežna čustva prelivajo v sirovost, otopelost, strast in sovraštvo! Kakor gre pomladna sapa nad popjem, da se zamaja, razpoči in razvije v dišeč cvet, tako naj gre tvoja beseda, vsa prežeta v ljubezni, naravnost v srca, da zažive in se razvijejo v čednosti in lepoti! (Ploskanje in vzklikanje.)

Pusti jo, od strasti zeleno zlobo, da daje svoje ime na razpolago zavratnemu oru-ujeji, ki podpisuje tvojo obsodbo, plačilo poštemu tvojemu delu! Pusti jih, nahujskane slepce, da podpisujejo na ukaz namestnika božjega lažnivo ovadbo proti tebi! Pusti denuncianta, ki ti stopa na vrat z ukradenimi pismi v roki! Pusti ga, z jezikom demokrata, s srcem fanatika in nevoščljivca, da razdira tvoje delo, ki si ga vršil dolga leta ljudstvu v blaginjo! Pusti jih, priganjače v jarem političke odvisnosti, da si nakopljejo poleg prešestovanja še greh neznačajnosti! Pusti ga čuvarja zakona, naj ga grize vest ob storjenih krivicah! Vsa okolica diši po krvi! — Naj brusijo nože, naj kujejo podkove, naj bašejo puške — to je orožje njihove kulture, to je simbol njihove morale in vere, to je vidno znamenje njihovega pojmovanja npravno verske vzgoje! (Hrup.)

Nekoč so ukradli neke nekeke vzorce potiskane papirja, kmalu potem so v bližini svetišča Matere prečiste prisegli, da je križ njihovo geslo! To je tisti križ, ki je Kristus na njem izdihnil zaradi poštenosti in resnice!

Pusti jih, ki se dobričkajo staremu tovarišu v lice, za hrbtom pa mu izpodmikajo stol, da bi čimprej sedli nanj, in ko še stari tovariš ni zabrnul ključa v vratih, že kockajo za njegovo službo!

Pusti jih, naj delajo tako! Kriče, da smo jim sovražniki! Kako naj bo sovraštvo tam, kjer je pomilovanje? Kristus je imel škarij, Spartanci so imeli Efialta, učiteljsko uboštvo pa ima Slomškarje. (Ogorčenje, vzklikanje.) Kdor more, naj stori tako. Svojo dedščino, pristradano v težkem boju za obstanek, ki ji pravimo čisto, neoskrunjeno, pošteno ime, lahko prodaš za skledo leče ali za katerokoli drugo ceno, zato — ubožec, pritiskan od trde usode, izkušan od peze življenja — ne boš od nas sovražen in zaničevan, ker je bila sila razmer jačja od sile tvojega značaja in te je uklonila, da si s srdom v srcu in s kletvijo na jeziku pljunil na svojo čast, edino odliko, ki si jo imel! Solza sočutja nam igra v očeh, že zaradi tvoje žene in tvojih otrok!... Naj ti nasujejo dobrot v vrhovi meri, da ti v do-brotah utihne vest, ako se ti kaj oglaš! — (Odobranje.)

Uboštvo je rodilo že veliko zla, pa je rodilo tudi to, a kot senca hodi z njim čisto napačno mnenje, da smo neznačajnejši mi, ki smo ostali značajni, da smo nezvesti mi, ki smo ostali zvesti.

Značajni in zvesti v vsakem pogledu, tako tudi v izvajanju tiste določbe § 1. drž. šol. zakona, ki zahteva npravno-versko vzgojo!

Mi hočemo npravno-versko vzgojo, ki sloni na nauku božjem: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! (Viharno ploskanje.)

Tu je treba enkrat jasne besede, da ne bo večnih neutemeljenih očitkov o brez-verski vzgoji, o Ferrerovstvu, o španskih anarhistih in o drugih takih pošastih.

Nravno-verska vzgoja, utemeljena v svetem pismu.

Pustite jih, naj kriče! — Kričali so, kriče danes in kričali bodo še bolj, ko zvedo, o čem smo govorili tukaj. Kričanje ni dokazovanje! (Odobranje.)

Mi ne maramo npravno-verske vzgoje, kakršno uče naši krivi preroki. Oni oznanjajo nauk sovraštva in uboštva, mi pa hočemo in učimo nauk ljubezni. Mi nečemo biti njihovi sodniki, saj jim morajo biti znane besede, ki jih govori sveto pismo: „Bog sodi brez ozira na zunanjo veljavo vsakega po njegovem delu.“ (I. Petr. 1, 17.)

Nravno-verska ni tista vzgoja, ki se hoče uveljaviti z nožem in z numeriranimi kostmi in s takimi nauki, kakršni so bili proglašeni na znanem shodu v Mirnu pri Gorici, kjer je klical apostol katoliške mladine, da je treba sovražnika zadeti naravnost v srce. (Klici: Trseglav. — Hrupno vzklikanje.) Kake sadove rode taki nauki, se je nedavno pokazalo na Štajerskem.

Nravno-verska vzgoja je tista, ki dviga v srcu blaga čustva in pomirja strasti, ki približa človeka k človeku kot brata k bratu, ki kaže na prvotno enakost in isto vrednost vsakega izmed nas, ki ne pozna ni med mladino ni med odraslimi ljudmi nobene razlike. „Kaj imaš, česar bi ne prejel?“ govori sveto pismo (I. Kor. 4, 7.) Kar dvigne človeka nad človeka, to so njegove duševne zmožnosti, ki jih naj izrablja svojemu bližnjemu v korist. Naj tistega, ki je ubog in pomoči potreben, dvigne iz uboštva in potrebe, ga pritisne nase in izkuša napraviti sebi enakega! — Kako pa se mirenska in dobropoljska „npravno-verska vzgoja“ strinja z besedami svetega pisma, ki pravi: „Jaz pa vam povem: Ljubite svoje sovražnike, dobro storite tistim, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo, da boste otroci svojega očeta, ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 44, 45.) — Ker uče drugače, nego uči sveta beseda, dokazujejo s tem, da nimajo vanjo vere in da so to sveto besedo popačili tako, kakor naj to bolje služi njih političkim namenom.

Mi smo s pojmom npravno-verske vzgoje na jasnem: vzgoji človeka tako, da ga ne bo pred nikomur strah in sram, a tudi tebe ne pred svojim učencem! (Ploskanje.) — Izvir in smoter npravno-verski vzgoji bodi nauk ljubezni. Dovolj je boja, viharja, težav, laži, prevar, zavisti in zlobe na svetu in v življenju in vedno več jih bo in vedno težje bo življenje in vedno manj bo vrlih ljudi in državljanov, kakor jih hoče imeti § 1. drž. šol. zakona, ako bomo sejali že v mlada srca seme sovraštva, ubijali treznost misli in preudarka s političko strastjo, ako bomo v dušah zbujali pohlep po krvi, ako bomo v vsakem posamezniku in v množicah dvigali in jačili slabe strani in zatirali dobra nagnenja. (Klici: Izborni.)

Naše napredno učiteljstvo je z znano izjavo, da se kot stan in stanovska organizacija ne priznava kakor del nobene političke stranke, dovolj jasno povedalo, da se v polni meri zaveda svoje vzgojne naloge, kakor jo predpisuje § 1. drž. šol. zakona. Nasprotna organizacija pa je na shodu na Vrhniku slovesno izrekla, da se oklepa S. L. S., torej političke organizacije, katere ljubezen do šolstva in učiteljstva je tako splošno znana, da bi bila vsaka nadaljna beseda odveč. Stopili so od službe, ki so jo prisegli drž. šol. zakonu, v službo tiste politike, ki proglašata ta zakon za prokletstvo. (Klici: Res je!)

Slovenskemu naprednemu učiteljstvu ni treba dopovedovati, kako ono umeva npravno-versko vzgojo. Zadnje persekucije, ki se izvajajo nad tem učiteljstvom z vso brezobzirnostjo, nam kažejo, da jih provzročajo zgolj politički motivi. Nihče ni bil discipliniran zaradi napak pri vzgoji in pouku, vse je zadela kruta roka zaraditega, ker to tako hoče njihova politička morala! (Klici: Res je!)

Nravno-verska vzgoja, ki jo določa § 1. drž. šol. zakona, je utemeljena v svetem pismu. Oni, ki so patentirani poznavalci sv. pisma, ki začenejo svoja zborovanja z mašami in prirejajo pobožna romanja, bi to morali vedeti in bi morali svoje ravnanje in delo uravnati po teh naukih. A dejstva kažejo ravno nasprotno: ali te nauke poznajo, pa se s suverenskim preziranjem ne ravna po njih, ali pa jih sploh ne poznajo in so pobožni z jezikom, a popačeni, hinavski in zlobni v srcu!

Ali je to npravno-verska vzgoja, ki jo razlaga klerikalno časopisje, pišoč v najsirovejšem tonu, hujskajoče — saj obljublja učitelju, da bo tepen! — in obrekljivo o šoli in učiteljstvu? — Ali je to versko in npravno, da štiti državni poslanec s svojo imuniteto pisavo lista, ki zbujajo v množicah — in tudi šolski mladini prihajajo ti listi v roke! — najnižje instinkte sovraštva in popohujšanja? — Ali se ne strinja taka npravno-verska vzgoja s sveto besedo: „Vsak, kdor sovraži svojega brata, je ubijalec.“ (I. Jan. 3, 15.) Ali pa: „Jaz pa vam povem, da bo vsak, ki se jezi nad svojim bratom, kriv sodb.“ (Mat. 5, 22.) — Ali verjamejo besedi, ki pravi: „Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki vame verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorje svetu zavoljo pohujšanja!“ (Mat. 18, 6, 7.) — Da, pri nas bi treba toliko mlinskih kamenov, da bi morje prestopilo svoje bregove! (Dolgotrajen, hrupen aplavz.)

Ali poznajo naši mili prijatelji gromovito besedo, ki govori: „Proklet bodi podpihovalec in dvojezičnik, zakaj med mnogimi, ki v miru žive, napravi zmešnjave!“ (Sir. 28, 15.)

Ali je znana tistim, ki se prodajajo, beseda: „Korenina vsega hudega je lakomnost.“ (I. Tim. 6, 10.)

Ali je to versko in npravno, da obsojajo nas, sebe pa — vse obdane od grehov — povečujejo malo manj od svetnikov? Denuncirajo druge z anarhisti, (Klici: Jeglič! Krščanski mož pod plaščem vere! — Hrup.) ker ne poznajo svete besede: „Naj torej človek presodi samega sebe in tako naj je od tega kruha in pije od keliha.“ (I. Kor. 11, 28.) (Aplavz.)

Ali je versko in npravno tisto silovito in ošabno povzdigovanje in napihovanje, ki

hodi pred njimi in za njimi ter odmeva iz vsake njihove govornice in zapisane besede? Ali vedo, da jim je že pisana sodb: „Začetek vsakega greha je napuh; kdor se ga drži, bo s kletvijo napolnjen, in poslednjič ga bo Bog podrl.“ (Sir. 10, 15.)

Ali je versko in npravno, da hujskajo ljudstvo proti izboljšanju učiteljskih plač, da učiteljstvu tega izboljšanja ne dajo in da celo učitelji glasujejo proti učiteljem? Naj jih presune moč svete besede: „Ali ne tečejo vdovi solze po licih, in ali ne vpije zoper onega, ki jih izžema? Z lic se namreč v nebesa vzdigujejo, in Gospod, ki se da izprositi, se jih ne veseli!“ (Sir. 35, 18, 19.) — In zopet: „Glejte, plačilo, ki ste ga utrgali delavcem, ki so poželi vaše polje, vpije; in njih vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojnih trum!“ (Jak. 5, 4.)

Njihovo delo jo obsojeno, zakaj sveta beseda kliče: „Kdor opravičuje hudobnega in kdor pogublja pravičnega — oba sta gnusoba pred Bogom!“ (Preg. 17, 15.)

Take npravno-verske vzgoje mi nečemo in je ne priznavamo, ker taka vzgoja ni vzgoja, ampak je posirovljenje, podivjevanje mladine in odraslega sveta! Taka vzgoja je v najbolj kričočem protislovju s § 1. drž. šolskega zakona, ker ni niti npravna niti verska, ker ne razvija duševnih moči, ne izobrazuje otroka za življenje in jim ne daje prave podstave, da bodo kdaj vrli ljudje in državljani.

Taka vzgoja je vzgoja ljudi k mesarskemu klanju. (Hrup in aplavz.)

„Sedaj pa ostane vera, upanje, ljubezen, to troje; največja med temi pa je ljubezen.“ (I. Kor. 13, 13.)

Vera v zmago pravice nad krivico in nasiljem, upanje v boljšo bodočnost človeštva, ljubezen do ubogih, izkoriščanih in zaslepljenih — to je temelj naši npravno-verski vzgoji. Ljubezen pa je najmočnejša, ker nas navdušuje vzlic vsem nasprotovanjem in trpljenjem ter nam dovaja vedno novih moči pri izvrševanju odgovorne in težke naše naloge! „Zavoljotega, bratje, si prizadevajte boljbolj, da svoj poklic in svoje izvoljenje zagotovite po dobrih delih.“ (II. Petr. 1, 10.)

Dasi so naši sovražniki tudi sovražniki Rousseaua, vendar izvajajo v vzgoji njegov nauk, ker stoje na istem njegovem negativnem stališču: „Preprečujemo, da se kaj ne zgodi!“ (Odobranje.)

Razvoj duševnih moči — šola za življenje.

Vsak učitelj in vsaka učiteljica ima že po svojem poklicu brez ozira na § 54. drž. šol. zakona dolžnost, da skrbi za ugled svojega stanu in za izdatnost svojega delovanja kot odgojitelja, oziroma odgojiteljice. (Primerjaj § 118. dokončnega šol. in učnega reda, ki nam obenem zagotavlja tudi varstvo in zaščito šolskih oblasti.)

Besede mičejo — zgledi vlečejo! Nikjer tako kakor pri vzgoji ne prihaja ta resnica do veljave.

Zato: tvoje življenje bodi čisto in nemadeževano, da stojiš pred mladino sam kot najboljši zgled. Ostani zvest svojim nazorom, svojim načelom, ne obračaj vetra po plašču, bodi značaj, da moreš vzgajati značaje! (Ploskanje.)

Šola naj stoji daleč stran od političkih borb in viharjev.

Šola je kraljica duš, ki naj objema s svojo blagodatjo vse ljudi in vse stanove v enaki meri, vsem isti neizčrpni vrec duševnih kreposti! V šoli naj se dvigajo kulturni zakladi, da se ob njih razvijajo duševne moči — politika pa od šole stran, in sicer vsaka politika, tako liberalna kakor klerikalna! Mi nečemo fanatikov, hočemo pametnih ljudi, ki naj sodijo in mislijo s svojo glavo! Z lastnim preudarkom si bodo potem sami delali „vero in postave“ tako, da bo uresničena beseda Prešernova: „Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi!“

Volja je najvišja moč. Storit in delati hočem dobro zaradi dobrega, lepo zaradi lepega. V ospredju ne stoj lastna oseba. Skupna korist bodi vzvod mojim dejanjem. Ne stori nikomur ničesar, kar nečeš, da ti drugi ne stori!

Duševne sile se razvijajo z uvajanjem v razumevanje naših kulturnih zahtev in našega kulturnega življenja. To je vzgojna naloga šole. (Klici: Tako je.)

Mi smo že l. 1908. na XX. skupščini Zaveze v Gorici poudarili to-le: „Z imenovanim zakonom (iz l. 1869.) je dana vsem narodom in vsem stanovom prilika in dolžnost, da se dvignejo duševno in s tem tudi na gospodarskem polju ter se usposobijo za plemenito tekmovanje na kulturnem in gospodarskem polju. Kako se naj ta splošna sredstva porazdele med posamezne narode in stanove, to je delo njihovih zahtev in potreb, to je razdelitev splošnega načrta v podrobnosti, ki naj dviga dele k celoti, odstranja razlike in zapreke ter naravnava vsa pota do moralne in materialne blaginje. To je naš smoter na zemlji.“ — Torej isto, kar v bistvu zahteva prej navedeni citat Pestalozzi. — Nadalje smo rekli tedaj: „In ako imajo vse množice našega ljudstva, kakor so že različne po poklicih in opra-

vilih, po zmožnosti in individualnosti, kaj skupnega, je ta skupnost gotovo šola... Mi učitelji in učiteljice nečemo in ne dopustimo, da bi se ponižala šola v družbo tej ali oni politički stranki, temu ali onemu naziranju, ki kjerkoli in kadarkoli slučajno prevladuje in vleče nerazsodne množice za seboj. Ne! Šola bodi za ljudstvo!“

Zakaj ponavljam te besede? Zato, da dokazem, da se naši nazori ne menjujejo, temveč da ostajajo včeraj in danes isti, ker imajo trden temelj v pravem pojmovanju vzgojne naloge ljudske šole in v pravem pojmovanju § 1. drž. šol. zakona. Če kdo govori drugače, povejte mu v lice, da laže! (Klici: Res je.)

§ 1. drž. šol. zakona nam daje pravico zahtevati to-le: Naše ljudstvo naj samo ne dela in ne trpi, ampak naj tudi živi in uživa, ker je tudi naše ljudstvo skupina vrlih ljudi in državljanov!

Hočemo vzgojo volje! Otroci naj postane npravno misleči in socialno čuteči in delajoči človek. Smoter mu je popolnost v npravnem in socialnem pogledu. Večno gibanje, večno snovanje mu je sredstvo, ki ga dovaja k popolnosti, a ga nikoli ne dovede do nje, ker se tudi popolnost izpopolnjuje z razvojem njegovih duševnih sil. Večna nezadovoljnost je produkt inteligence duha, a je obenem motor, ki žene človeka preko premaganih naporov do novega dela, ki stremi za izboljšanjem vladajočih razmer. Vse to večno gibanje, to gibljivo morje duševnih sil se zrcali v kulturi, ki ji daje vsaka doba svoje lice in ki je obratno zrcalo svoje dobe.

Ne mehkužnosti, sanjivosti, opiranja na vidne in nevidne moči, ampak trdne volje je treba, ki zbudi v človeku samozavest in mu da vero v samega sebe: ničesar ne zahtevam od tebe, česar bi ne zmogel! — Iz samozvesti in iz vere v samega sebe se razvije spoštovanje lastne osebnosti in lastne zmožnosti, zato ne more biti hlapčevanja, potuhnenosti in klečeplazenja tam, kjer spoštuje človek samega sebe. Tako spoštovanje samega sebe ni bahaštvo, temveč je pravična cenitev lastne vrednosti, ki opravičuje vsakogar do vseh utemeljenih in upravičenih zahtev, torej tudi do enakopravnega izvrševanja vseh zakonitih določil. Z vzgojo duševnih moči in z njih razvojem je padla razlika med ljudmi, je padlo poniževanje in povzdigovanje enega nad drugim: demokratizem je razdril meje in zapisal vsakomur izmed nas na čelo najlepše ime: človek! (Burno pritrdjevanje.)

Iz volje se rodi moč, duševna moč, tista moč, ki ne pozna resignacije in plašljivosti. Iz otrok hočemo svobodnih mož, ki zagovarjajo pravico in resnico, četudi v lastno škodo. Tako se iz volje in moči razvije, ugotovi, ustanovi v človeku značaj, ki je odlika moži in ženi, pridobljena s svojim delom, dragocena krona vzgojnega dela ljudske šole! Takega si mislim vrlega človeka. Vsak posameznik bodi Jurčičev junak, ki kliče svojemu sosedu s ponosno samozavestjo:

Trd bodi, neizprosni, mož jeklen, kadar brani ti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu! —

Tako stoji vsak posameznik, ki je del skupnosti, tako stoji skupnost, ki je sestava posameznikov: Vsakomur pravico in čast, ki mu gre; nikomur krivice, nikomur dobrot na škodo drugemu!

To je orožje, ki ga daje po določbah § 1. drž. šol. zak. ljudska šola mladini na pot, na boj z življenjem!

A kdor hoče vzgajati tako, mora biti v tem smislu vzgojen sam! (Odobranje.)

Sklep.

Govoriti bi se dalo še o tem; povedati bi se tudi dalo, kako se ta teorija izvaja v praksi. O tem pa se nisem namenil razpravljati, zato prehajam h koncu.

Slovensko napredno učiteljstvo je moralo že nešteto krat slišati sovražnikovo očitjanje, kako prav nič ne umeva svoje vzgojne naloge, kako stoji v nasprotju zlasti s tisto točko § 1. drž. šol. zakona, ki govori o npravno-verski vzgoji. Smatral sem za svojo dolžnost, da enkrat pošteno in odkrito odgovorim temu očitjanju. Upam, da sem ga izpodbil tako, da tega očitjanja danes ni več. Zdelo se mi je pa to potrebno zlasti še zategadelj, da se tudi prijatelji natančno poznamo med seboj, da se bo delo slovenskega naprednega učiteljstva prav cenilo in — spoštovalo in da bodo nam prijazne oči gledale v šoli še kaj več nego samo navadno učilnico, da bodo umevale njeno delo, ki sloni v potrebah ljudstva in ki ima svoj smoter v sreči otroka, človeka, državljana!

Naše plačilo je, da se prokletstvo izpreminja v blagoslov.

Samo še eno vprašanje: Ali slovensko napredno učiteljstvo ve, kaj hoče, in dela, kar hoče § 1. drž. šol. zakona, ki smo si ga sedaj ogledali od vseh strani?

Roko na srce in odgovorimo kratko in jasno: Da! — (Več minut trajajoče burno ploskanje.)

Lisneca uredništva.

G. Andrejko Uderman, c. kr. davčni asistent v Kočevju. Potrjujemo, da niste v nikaki zvezi z dopisom iz Kočevja in izjavljamo, da sploh niste še nikdar ničesar za naš list pisali. — Nepoznanec — Novo mesto. Hvala lepa! Prosim Vas, javite nam, v kak namen?

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe 4 vin. — Najmanjši znesek 50 vin. — Za informacije se plača 10 vin. — Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti lahko v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Izvrsten brinjevec

ima 137/4—4

L. Šebenik v Spodnji Šiški.

Proda se takoj vili silena hiša v bližini Ljubljane s 3 sobami, predstobo, kuhinjo, drvarnico in kletjo, ter z velikim sadnim vrtom in njivo. Skupaj pol orala. Kapitala ni treba veliko. Kje, pove inse-ratni biro „Jutra“.

Grček s hišico in zemljiščem v Št. Vidu nad Ljubljano se proda za 3200 K. Poizve se pri gosp. A. Presker, Sv. Petra cesta 14, Ljubljana. 187/4—3

Trgovski učence z dežele se sprejme takoj v špecijski trgovini A. Mehle, Ambrožev trg, Ljubljana 183/2—2

Pal jazbečarji, mladi, ružavi, prave pasme se prodajo v Kolodvorski ulici št. 35. 189/3—2

Avtomobil za štiri osebe se jako ceno prodaja. Šebenik, Spodnja Šiška, Knezova ulica. 136/6—10

Poslano*)

G. Franu Jamniku v Ljubljani.

V včeršnjem „Jutru“ je zopet velika laž od g. Jamnika, da mu jaz nisem plačal cele najemnine; ako g. Jamnik tega ne prekliče, se bo zagovarjal pred sodnijo.

Franc Mirtič.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, v kolikor določa zakon.

Ženitna ponudba.

25 let star železničar se želi seznaniti z gospodično, ki ima veselje se poročiti. Samo resne ponudbe če mogoče s sliko pod „Železničar“, št. 1090, poste restante Spodnja Šiška. Tajnost zamčena.

POZOR! Mazilo zoper izpadanje in za pospešitev rasti las; tudi tam, kjer jih prej ni bilo. Zaraste tudi lise na glavi. Izvrstno sredstvo zoper prhljaj. Učinkuje po kratki dobi. Lonček 3 do 5 K. Pošilja tudi po pošti g. Ana Križaj, Spod. Šiška 222, III. nad., 12 vrata. Z dobrih izpričevali na razpolago. Zaloga v drogeriji, foto-manufakturi „Adrija“, B. Cvančara, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Proda se popolna hotelska in restavracijska oprava.

Prodajo posreduje ekspedicijska tvrdka J. Škerlj, Dunajska cesta št. 29.

VABILO

na domačo

veselico s plesom

ki se vrši v nedeljo 14. t. m.

v gostilni pri „Brinovcu“

Novi Udmat št. 83.

Točila se bodo pristna dolenska vina. Na razpolago so tudi mrzla in gorka jedila.

K obilni udeležbi vljudno vabita

Antonija in Ignacij Možina, gostilničar.

Odda se v najem velika ključavničarska delavnica

v Ljubljani, Cesta na Rudolfovo železnico št. 10.

Natančnejše poizvedbe v „Obrtnem pomožnem društvu v Ljubljani“, Kongresni trg št. 4, I. nad.

„Narodna kavarna“

Fran Krapeš.

Restavracija „Reinighaus“

v Spodnji Šiški

išče za 1. november 1910

dobrega

gostilničarja.

Ponudbe na zalogo piva Bratje Reinighaus, Spodnja Šiška.

Naznanilo!

Slavnemu občinstvu in častitim gostom vljudno naznanjam, da sem svojo

staroznano gostilno

pri „Mostu“

Novi Vodmat št. 16

zopet sam prevzel.

Točila se bodo samo pristna dolenska, goriška vina ter vedno sveže pivo. Preskrbljeno bode tudi za dobro kuhinjo.

Za obilen obisk se najvljudneje priporoča

Adolf Gerjol.

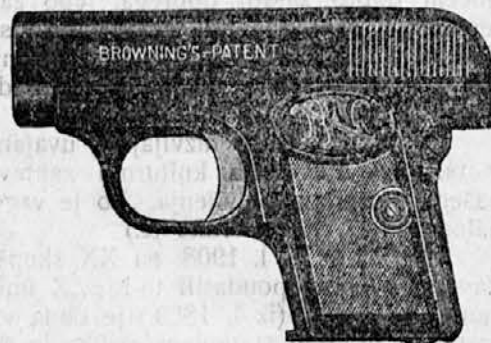
po obedu,

Drži želodec v redu.

Český hostinec v Terstu

Alla Meridionale

Češka gostilna v Trstu

FR. ŠEVČIK

puškar, Ljubljana, Židovska ul. 7

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih

pušk in samokresov

lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, suških in čeških strogo preizkušenih pušk, za katere jamčim za dober strel. Posebno priporočam lahke trocevke in puške Boek s Kruppovimi cevmi za brezdimni smodnik. — Priporočam tudi

veliko zalogo lovskih potrebščin

po najnižjih cenah. — Popravila in naročila se izvršujejo točno in zanesljivo. — Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštne prosto.

Urarskega pomočnika

in učenca

sprejme Fr. Zajec, optiker in urar, Ljubljana.

Naznanilo.

Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvorila na novo

likalnico za perilo.

Uporabljam tudi stroj in zagotavljam slav. občinstvu, da bodem izvrševala svoja posla točno in po najnižjih cenah ter beležim z odličnim spoštovanjem

Antonija Čuk,

Jamska cesta 235.

Kite iz las

poldolga preveza 7 K, dolga preveza 5 K, kratka preveza 9 K, kratka preveza — večja 12 K, nežnosvetle (blond) in sive 20 % dražje priporoča

S. STRMOLI, brivec in lasničar

Ljubljana, Pod Trančo št. 1. (zraven čevlarskega mostu.)

izdeluje vsa lasničarska dela solidno in okusno. Cena za delo kite 3 K. Kupuje zmedene in rezane ženske lase po najvišjih cenah.

Hotel in restavracija

„Bavarski dvor“

Dunajska cesta št. 29

se priporoča posetnikom Ljubljane kot najbolj ugodno prenočišče v neposredni bližini kolodvora.

Restavracija je moderno urejena.

Mir in točnost zamčena.

Za obilen poset se priporoča

Štefan Bergant

lastnik.

Otvoritev gostilne!

Vljudno naznanjava, da bova otvorila v soboto 13. t. m. v hiši gosp. J. Kmeta v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 8

gostilno pri „RUSU“

kateri prostori so čisto nanovo, moderno opremljeni

- z lepim senčnatim vrtom. -

Točila bova samo zamčeno pristna dolenska in bizelska vina, ter vedno sveže pivo. Sprejmejo se tudi abonenti na hrano.

Priporočava se slav. občinstvu, svojim starim gostom in prijateljem za obilen poset ter beleživa z odličnim spoštovanjem

A. M. RUS.

Cvetlični salon

ANTON BAJEC

Ljubljana

Pod trančo šte. 2

poleg čevlarskega mostu

izdeluje šopke, vence in trakove. Velika zaloga nagrobnih vencev. Zunanja naročila se izvrše točno.

Cene zmerne.

PI?	Najboljša ura	PI?
IKO	sedanjosti:	IKO
PO?	zлата, srebrna, tula,	PO?
	nikelnasta in jeklena se dobi samo pri	
H. SUTTNER		
Ljubljana, Mestni trg.		
!! Lastna tovarna ur v Švici !!		
PI?	Tovarniška varstvena znamka:	PI?
IKO	„IKO“.	IKO
PO?		PO?

Kavarna „ILIRIJA“

je vsak dan

vso noč odprta.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič.

F. CASCIO

je preselil svojo

vinsko trgovino

v Lingarjevo ulico 1.

Priporoča svojo zamčeno pristno vino po sledečih znižanih cenah:

Teran, steklenica	pol litra K	—25
Namizno vino, belo	„ „ „	—25
Opollo, fino	„ „ „	—30
Namizno vino, rdeče staro	„ „ „	—30
Cviček	„ „ „	—32
Rebula, prve vrste	„ „ „	—35
Rizling	„ „ „	—35
Vis, rdeče	„ „ „	—35
Vis, belo	„ „ „	—40
Refoško	„ „ „	—45
Vino vermouth, specialiteta 7/16	1-	—
Marsala, pristno	1-50	—

Trgovina je založena z raznovrstnimi desertnimi vini, Asti Spumante, finim konjakom, Malago, slivovko, tropinovcem, rumom in čajem. Za vsako steklenico je vložiti 10 vin. Vsa ta vina se dobe tudi v sodih po znižanih cenah. — Z velespoštovanjem F. CASCIO.

Sode iz belega hrastovega

lesa, trpežni, močni

Sode

od finega špirta

vinski sodi

krasni izdelek, iz belega hrastovega lesa, močne, trpežne, popolnoma nove iz tovarne špirta za fini špirit in za vino pripravljene, za vsako vino izborni, takoj rabljivi za kar se jamči, odda v velikosti po 300, 400, 500, 600, 700 do 1000 litrov držeče, na zahtevo tudi 100 do 200 litrov ali manjše po prav solidni nizki ceni

Iv. A. Hartmanna naslednik

Avg. Tomažič,

Ljubljana, Mar. Terezije c.

Cene nizke in solidne točna postrežba

TEODOR KORN

poprej HENRIK KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter instalater vodovodov

LJUBLJANA, Slomškove ul. 3 in 10 Podružnica: Stari trg 9.

Priporoča se p. n. občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem, z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Hutschek,

z izbočeno in ploščnato opeko, lekno - cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska, kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in poštne prosto.

Naznanilo preselitve!

Dovoljujem si vljudno naznaniti svojim cenjenim naročnikom in slav. občinstvu, da sem preselil svojo

čevljarstvo obrt

iz Sv. Petra ceste št. 55

na Sv. Petra cesto št. 51.

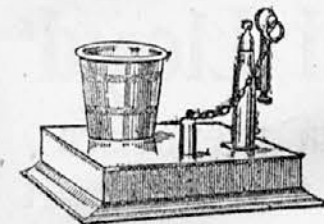
Zahvaljujem se svojim cenj. naročnikom za izkazano mi dosedanje zaupanje in se priporočam še za nadaljno njihovo naklonjenost ter beležim z odličnim spoštovanjem

Jos. Čertalič,

čevljarstvo mojster, Sv. Petra cesta št. 51.

Vi prihranite denar!

Automatični namizni prižigalnik

(poraben tudi kot žepni prižigalnik) oblastveno zavarovan, izvršen iz krogel avstrijskih Mannlicherjevih pušk.

Lepo darilo! K 3.80 Lepo darilo!

JOSIP SCHUNDER tehnična pisarna Dunaj XIII., Hütteldorferstrasse 237/V.

Preprodajalci dobijo velik popust! — Pošilja se samo po poštne povzetju. — P. n. restavraciji in kavarnarji izjemne cene.

V večjem hotelu v Ljubljani se sprejmejo takoj:

prva kuharica
s plačo od 70 do 90 K,

hotelski sluga
(Lohndiener),

snažilec
(Besteckputzer),

sobarica

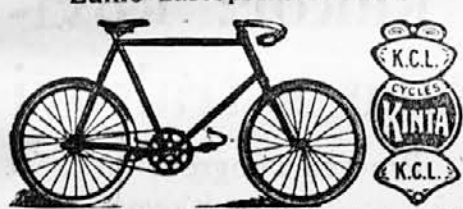
in

restavracijski vajenec.

Natančneje se poizve v „Go. tilničarski zadrugi“ v Gradišču št. 7.

Model 1910.

Edino zastopstvo znamke

Kinta

je v teku in trpežnosti nedosežno kolo sedajnosti.

Zaloga Puch-koles.

Sprejema kolesa v popravo, emajliranje in poniklanje ter izposojevanje koles.
- Točna, solidna in cena izvršitev. -

K. ČAMERNIK, Ljubljana

Dunajska cesta št. 9.

--- Ceniki na željo brezplačno. ---

Vincenc Richterja

pomada za lase

je izdelek, prirejen izključno na temelju znanstvenih in zdravstvenih predpisov. Imenitne posledice se prikažejo takoj po uporabi te pomade: rasti pričnejo lasje in brada. Zabrani izpadanje las in povzroča rast las tudi tam, kjer jih prej ni bilo. Cena lončku z navodilom 3 K.

„Schampos“, prašek za umivanje glave.

Najboljše učinkujoči pripomoček za snaženje glave. Cena zavojčka 50 vin.

Vincenc Richter, specialist za gojenje las Dunaj IX. Sobieskygasse 22.

Zalogo ima A. MOLL, lekarnar, Dunaj I., Tuchlauben št. 9.

Danes in vsak četrtek in soboto od 3. do 6. ure popoldne se vrše v Elektroradiografu „IDEAL“ kinematografske predstave za dijake 104—13 s programom odobrenim po tozadevnih oblastnjah v zmislu sklepa dež. sol. sveta. Vljudno se priporoča Ravnateljstvo.

Velik operetni KONCERT

„Slov. filharmonije“ se vrši danes 13. t. m.

v hotelu pri Seydlu

(hotel „Južni kolodvor“)

Začetek ob 8. zvečer.

Vstopnina prosta.

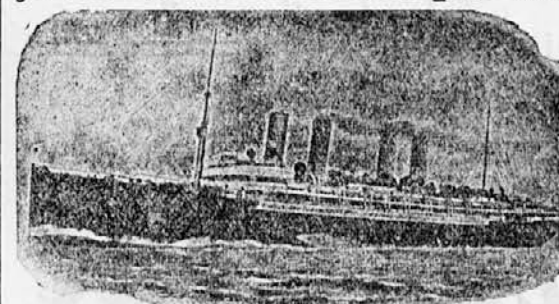

Izvrstna prilika

za potovanje v

AMERIKO

je in ostane z novimi parniki

VELIKANI:

Kaiserin Auguste Victoria	25.000 ton
Amerika	24.000 „
Cleveland	20.000 „
Cincinnati	20.000 „
Pres. Lincoln	20.000 „
Pres. Grant	20.000 „

Brezplačna pojasnila daje:

FR. SEUNIG,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 28.

Dr. Evgen Gallatia

zopet ordinira.

Proizvajanje spirituos

kot prosta obrt, kakor tudi

izdelovanje brezalkoholnih osvežujočih pijač,

jako donosno in sposobno za razširjenje, lahko vpelje v vsakem kraju renomirana tvornica. S proizvodnjem in razpečevanjem se lahko prične takoj. Jamči se za izdelke prve vrste in brezhibno proizvodnjo vseh pijač, tudi specialitet brez konkurence. Izurjen strokovnjak se pošlje v svrhu informacij in za proizvodnjo brezplačno.

Ozira se samo na resne ponudbe.

Ponudbe pod šifro „Spirituosen 83857“ na anončno ekspedicijo M. Dukes Nachf., Dunaj I./I.

NAZNANILO!

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril

na Bledu (Zagorice, vila Generös)

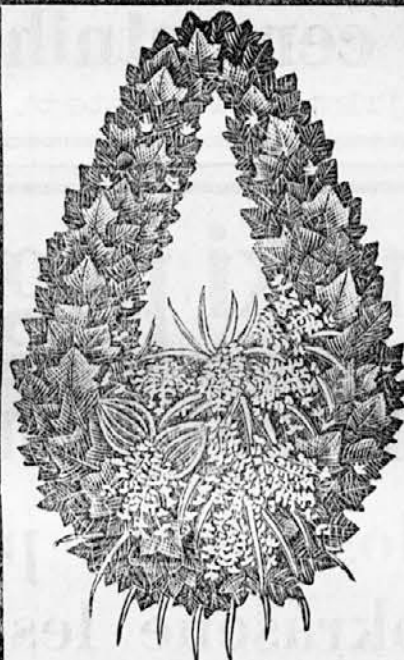
tehnično pisarno.

Izdeloval bom vsakovrstne načrte za javne in privatne stavbe, sprejemal tehnična in vsa v stavbinsko stroko spadajoča dela.

Po štirinajstletni akademski teoretični in praktični izobrazbi ter s skušnjo stavitelja, katero sem z prav dobrim uspehom napravil na Dunaju, lahko zatrjujem, da bom izvrševal delo točno, solidno in strokovnjaško ter se slav. občinstvu priporočam za blagohotno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Kralj,
arhitekt in stavbitelj na Bledu.

Cene brez konkurence!

Slovenci, pozor!
pri nakupovanju vencev!

FR. IGLIČ

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev in
trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Največja zaloga najfinejših

barv in potrebščin

za umetnike, slikarje, kiparje itd., kakor:

Düsseldorfske oljnate barve

v pušicah za umetnike in študijsko slikanje.

Horodamove patentovane akvarelne barve

za šolo in v pušicah za študije.

Pastelne barve (stogle)

pristine francoske in za ljudske šole v škatljicah.

14/87

Tempera barve

za srednje in strokovne šole, za umetniške in prijatelje umetnosti.

Firneži, olja in retuše za slikarstvo

Slikarsko platno

Zahtevajte cenik.

z oljnatim in krednim temeljem.

Zahtevajte cenik.

Vzorci za sobne slikarje vedno najnovejše na razpolago priporoča

Adolf Hauptmann, prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Poletna oblačila

za gospode in dečke kakor tudi damska konfekcija se prodaja zaradi minule sezije

pod vsako ceno

v „Angleškem skladišču oblek“

O. Bernatović

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5

NAZNANILO!

Veleccenjenemu občinstvu in svojim ljubim prijateljem vljudno naznanjam, da sem z današnjim dnevom prevzel znani

hotel „Ilirija“, Kolodvorska ul. 22.

Točila se bodo pristna dolejška, štajerska, istrska in avstrijska vina v sodih in steklenicah ter vedno sveže marčno belo in črno pivo iz združenih pivovarn Žalec in Laški trg. Gorka in mrzla okusna meščanska kuhinja ob vsakem dnevnem času, posebno ob odhodu in prihodu vseh vlakov. Opoldanski in večerni abonement po prednostnih cenah. Krasni prostori za družbe, svatbe; skupne pojedine po dogovoru. Popolno zadovoljitev p. n. naročnikov jamči moje dosedanje mnogoletno delovanje v največjih podjetjih.

Gospodične, ki se hočejo v kuhinjstvu izvežbatl, sprejemajo se pod najugodnejšimi pogoji.

Velik senčnat vrt in kurljivo kegljišče.

Popolnoma nanovo urejene sobe za tujce se zaradi bližine južnega kolodvora najtopleje priporočajo.

Zahvaljujoč se za dosedaj mi kot ravnatelju Grand-hotela „Union“ izkazano zaupanje bilježim z najodličnejšim spoštovanjem

IVAN BRAČIČ, hotelir.

Naznanilo.

Tem potom se naznanja, da se bode trdka **Jernej Bahovec**, trgovina s papirjem nadaljevala ter se priporočamo nadaljni naklonjenosti. **Jernej Bahovčevi dediči.**

Cenj. gostom in potujočemu občinstvu

priporočam staroznano

dobro gostilno

kjer točim le najboljše naravna vina in izvrstno pivo.

Izborna domača kuhinja. Cene 52—5 najnižje.

Hotel „Lloyd“

sobe za prenočišča

v najlepšem redu po zmerni ceni.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Senčnat lep vrt. V sredini mesta.

Ljubljana

sv. Petra cesta 9 in Miklošičeva cesta 11,

nasproti hotela „Union“.

Karol Počivaunik.

Stopnice, balustrade i. t. d.
Najnižje cene!

Kdor zida ali rabi cementne izdelke naj zahteva cene od
tvornice cementnih izdelkov Jos. Cihlár
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 67, nasproti topničarske vojašnice.

Cevi, korita i. t. d.
Najnižje cene!

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni

prireja pogrebe treh vrst: I., II. in III. razred.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, čevlje, vence s trakovi

Brzjav:
Pogrebni zavod Postojna.

in napisi, ter voščene sveče.

Prevzema pogrebe po vsem Notranjskem.

Za cenjena naročila se najtopleje priporoča

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni.

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov

ponudi vsako poljubno množino

52—9

patentirani dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom, „zistem Marzola“.

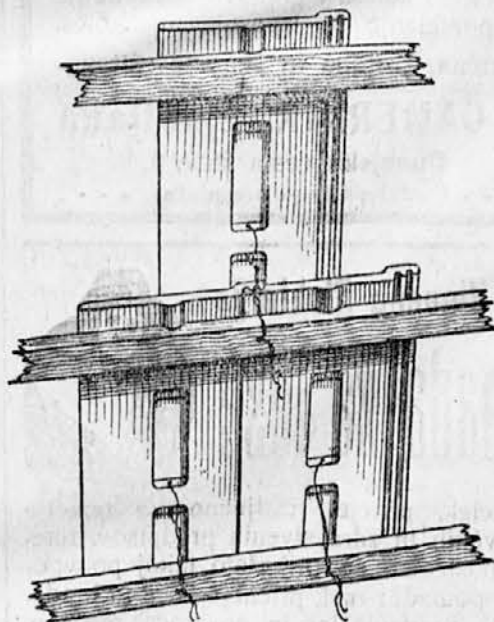
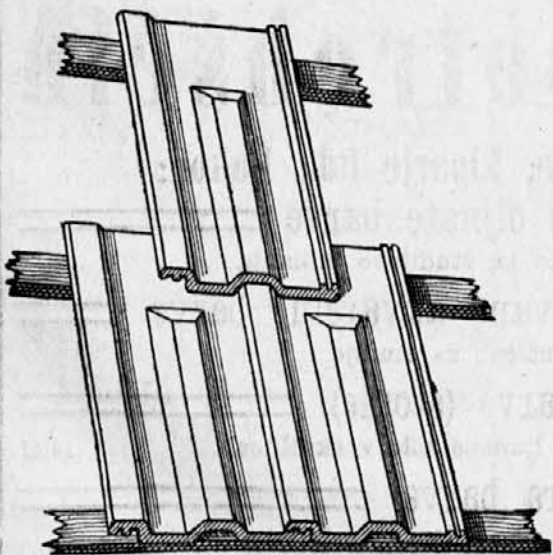
Brez odprtih navzgor!

Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpriprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti!

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis

Spretni zastopniki se iščejo.

Delniška glavica:
K 5,000.000.
301—46

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rezervni fond:
K 450.000.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$.